Poštnina plačana v gotovini | Leto LIV. | V Ljubljani, v torek dne 12. januarja 1926 | Št. 8. | Posamezna številka 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 80 Din, za inozemstvo 100 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta
mali oglasi po 1·50
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po Din 2·50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon štev. 50, upravništva štev. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349
za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Za ohranitev naših socialnih ustanov.

Nedeljski protestni shod krščanskega delavstva v Ljudskem domu.

Krščansko delavstvo je v nedeljo sklicalo v Ljudski dom protestni shod, da protestira proti ukinitvi posredovalnice za delo, proti zmanjšanju podpor za brezposelne, proti znižanju kreditov za humanitarne zavode in za varstvo otrok.

Na shodu, katerega se je udeležilo številno krščansko delavstvo, sta govorila narodna poslanca dr. Andrej Gosar in Franc Smodej. Navzoči so spremljali govora obeh poslancev z velikim zanimanjem in ogorčeno protestirali proti vladnim nameram v škodo delavstvu in ustanovam, ki smo jih ustanovili vsled nujnih potreb in socialnih razmer.

Govor dr. Gosarja.

Prvi je dobil besedo poslanec dr. Andrej Gosar, ki je pojasnil vladne namere ter izvajal sledeče:

Zadnje tedne so nas presenetile vesti, da se ukinejo borze dela in podpore brezposelnim. Sicer veljajo pri nas še več ali manj povojne razmere, vendar prihajajo te vesti v takem času, da so precej nepričakovane. Vladna večina hoče pustiti samo ljubljansko, zagrebško in belgrajsko borzo dela, vse druge so črtali. Kredite za podpore za brezposelne so znižali na polovico. Nadalje se bavi vlada z načrtom, znižati število ministrstev na 14. Med temi misli ukiniti ministrstvo za socialno politiko.

To so stvari, h katerim moramo reči svojo

odločno besedo.

Zavzeti moramo stališče kot delavci, potem kot Slovenci in nazadnje s splošno državljanskega stališča.

Vsi stanovi tožijo, ker se ne morejo sprijazniti z razmerami in hočejo, da se njih položaj zboljša. Toži obrtnik, toži kmet, z največjo upravičenostjo pa toži naš delavec. Če pogledamo plače, vidimo sledeče številke: rudarji dobivajo 77 odstot. predvojne plače, kovinarji 47—79 odstot., stavbinski delavci 70 do 89 odstot., tekstilni delavci 40—83 odstot., krojaški delavci 75 odstot. Iz tega vidimo, da je odstotek plač zelo daleč za predvojnimi. Tudi pred vojno naš delavec ni bil dobro plačan in je z dohodki slabo živel. Danes so ti dohodki znatno manjši. Ne bom rekel, da bi morala biti plača višja kot pred vojno. Upoštevati moramo, da so povojne razmere slabe, in da morajo to breme nositi vsi: trgovec, obrtnik, uradnik, kmet in delavec. Če izvzamemo peščico dobro situiranih pridobitnih krogov, moramo reči, da

ljudstvo trpi.

Delež, ki ga mora nositi delavec, je danes prevelik.

Dejstvo je, da delavec v današnjih neurejenih razmerah bolj kakor kdaj potrebuje posebnega varstva. Če gledamo načrte naše vlade, vidimo, da hoče vzeti delavstvu možnost, ki mu še omogoča braniti svoj položaj. Vlada hoče črtati ministrstvo za socialno politiko, posredovalnice dela in podpore za brezposelne. **V Sloveniji imamo 20—30 odstot. brezposelnih delavcev.** Brezposelnost pri nas še ne bo kmalu prenehala. Davčni vijak ubija industrijo, nesposobna carinska politika upliva na gospodarstvo tako, da je premalo dela.

V teh časih, ko je brezposelnost najbolj občutna,

ukinja vlada posredovalnice za delo,

ukinja možnost, da bi si delavec preskrbel skromnega zaslužka. Kje naj sedaj na zimo delavec išče zaslužka? Najhujše pa je to, če se delavstvu, ki je v nevarnosti, odvzame edina možnost, priti potom posredovalnice do primernega zaslužka.

Težek udarec za delavstvo.

V tem se jasno vidi namen izročiti delavstvo na milost in nemilost delodajalcev. Zlasti moramo podčrtati, da hoče pustiti vlada samo tri delavske posredovalnice. Kaj pomaga posredovalnica samo v Ljubljani? Ravno tiste posredovalnice med Ljubljano in deželo so svoje delo dobro opravljale, ker gre tu za posredovanje po deželi. To se bo danes popolnoma preprečilo in v državi onemogočilo.

Ali je to črtanje kaj utemeljeno? Izgovarjajo se, da je treba varčevati. Mi ne potrebujemo za delavsko zavarovanje nikakih državnih prispevkov.

Delavstvo samo plačuje posredovalnice dela.

Ti prispevki znašajo pri nas letno okrog enega milijona dinarjev. S tem denarjem, **ki ga plačuje delavstvo** (tako je!), se posredovalnice lahko vzdržujejo. Treba je samo, da posredovalnice dobe denar. Ta denar leži nekje naložen, nihče ne ve kje. Država pa prihaja tukaj in nam jemlje posredovalnice dela, za katere je delavstvo spravilo dovolj denarja. Z vso odločnostjo se je treba postaviti, da ta denar, ki ga plačujemo, dobimo nazaj, pa bomo posredovalnice sami vzdrževali.

Poleg tega so važne podpore za brezposelne. Mi ne stojimo na stališču, da je treba ljudi podpirati, ampak naše stališče je: dati tistim, ki jim ni mogoče zaslužiti in ki so podpore potrebni. **V naši državi je dela dovolj,** rudniki so in gozdovi in ne bi bilo treba iskati zaslužka v tujini, če bi bile razmere urejene. Če niso razmere tako urejene, da bi mogel dobiti delavec delo, pada krivda na tiste, ki vodijo našo politiko. Če so ti odgovorni, naj ti nosijo posledice, ne pa da jih nosi delavec, ki ni nič kriv. Dajte na razpolago stroj in tovarne, pa ne bo prihajal s prošnjo za podpore. Dokler ne dobi dela, ima pravico do pomoči. Tukaj gre za pomoč v skrajni sili. Drugače je naše načelo, da dajte delavcu priliko, da si sam pomaga. Če si ne more sam pomagati, ni kriv.

Star načrt je, da se ukine ministrstvo za socialno politiko. Pravijo, da je

preveč ministrstev.

Moje osebno mnenje je: če bi imeli dobre ministre, ki bi res delali, potem nimamo preveč ministrstev, ker bi imel vsak, če bi hotel, polne roke dela in ga še zmagati ne bi mogel. Če pa imamo ministre, ki vse drugo počno, samo strokovnih poslov ne, potem je tudi pet ministrstev preveč. Potem bi bilo bolje, če bi ne bilo nobenega.

Obenem se moramo vprašati, kaj naj se ukine? N. pr. imamo danes še vedno ministrstvo za izenačenje zakonov. Tega bi bili lahko že davno ukinili. Glede ministrstva za soc. politiko imamo že star načrt, da spadata skupaj ministrstvo za socialno politiko in za narodno zdravje. Če je kje, je socialno politika potrebna za ljudsko zdravje. To gotovo spada v socialno politiko, če sploh kaj spada notri. Če hočejo kaj ukiniti, naj ti dve ministrstvi združijo, kakor nameravajo zdaj združiti pošto in promet

Ministrstvo za soc. politiko mora ostati.

Odločno smo proti načrtu, po katerem naj bi se posli ministrstva za socialno politiko razdelili na različna ministrstva. Notranje ministrstvo bi dobilo skrb za ubožce, ker je to vprašanje združeno z vprašanjem domovinstva. Zaščita dece pa nima z notranjim ministrstvom nič opraviti. Delavske zaščite in zavarovanja ni mogoče dati drugemu ministrstvu. Kako bo izgledalo nadzorstvo, če bo imel glavno besedo delodajalec. V trboveljskem revirju se vedno dogajajo nesreče, ki dokazujejo, da lahko podjetnik dela kar hoče.

Iz teh praktičnih razlogov moramo biti zato, da ostanejo stvari, ki spadajo pod ministrstvo za socialno politiko, skupaj.

Posebno moramo protestirati proti nameravanemu črtanju tudi

s slovenskega stališča.

Z vsega začetka smo naglašali, da razmere povsod v državi niso take, da bi se dala uvesti moderna zakonodaja, da bi se zakon o zaščiti mogel enotno izvajati. To smo naglašali in smo program zasnovali tako, da si bomo socialno politiko pri nas doma sami uredili. V času, ko smo imeli poverjeništvo za socialno skrb, je isto dobro izvrševalo svoj posel. Danes je zmrznilo. Ostalo je par uradnikov, ki nimajo nobenega stika z delavskim vprašanjem.

Če se delavska zakonodaja pri nas ne izvaja, je vzrok odtod, ker se ne izvaja v južnih krajih, kjer niso ljudje za to sposobni. Kako hočete izvesti obrtne zaupnike, uredbo o osem-urnem delavniku i. dr., ko je na stotine ljudi na razpolago in ni nikogar, ki bi skrbel za red. Če se stvari ne morejo izvajati, ne moremo mi molče trpeti, da bi se pri nas uvajale razmere, ki so bile pred 30 leti.

Posebno moram naglasiti

delavsko zavarovanje v Sloveniji.

Mi imamo dovolj zavarovanih delavcev. 74.000 jih je. Potem pridejo še bratovske skladnice. Če bi si zavarovanje v Sloveniji uredili sami, bi popolnoma dobro funkcioniralo. Tako pa polvoica dajatev pošiljamo v Zagreb, pozneje pa čez 10 let v Belgrad, nazaj pa nič ne dobimo. Smo v veliki nevarnosti, da bo cela stvar nekega dne **propadla. Denar bo izgubljen.** Zato ker niso pustili, da bi si mi sami to stvar doma uredili. Pri nas se da izpeljati, doli pa ne.

Mi smo vedno od vsega začetka zahtevali da naj se cela stvar uredi s širokim zakonom, vse drugo naj se prepusti pokrajinskim skupščinam, da si uredijo stvar po svojih razmerah. Vse druge polit. stranke, zlasti socialisti imajo veliko zaslugo, da gre vse v koš, iz katerega dobimo nič nazaj. Ko je bila ustava sprejeta in so se izdelovali zakoni o zavarovanju, smo naglašali, da bodo vse te stvari ostale na papirju, ker so za druge pokrajine premoderne, za Slovenijo preveč reakcionarne. Nihče nas ni hotel poslušati, radi tega smo danes v takem položaju. Zato moramo pri tej priliki, ko se namerava socialno politiko tako ostriči, da ne bo ostalo nič, na vsak način moramo poudariti: napravite stvar tako, če hočete biti v južnih krajih brez socialne politike, da nam daste svobodo, da si jo lahko uredimo po svoje.

Pri nas obstoja načrt, da se soc. politika razdrobi. Če se to zgodi, se bo vse razgubilo. Za nekaj časa je prijetno zatisniti oči in ne videti bede. Napredek je pa v tem, da **dobimo vpogled v bedo** in da poiščemo sredstva, da se beda odpravi. Da se družba izogne ljudi, ki so otroci bede: pijancev, zločincev, je treba, da se v začetku kaj stori. **Težnja naše vlade gre za tem, da ne bi videla revščine; naj žive in umirajo kakor jim drago.**

Pri nas je največji odstotek ljudi delavstvo. Zato imamo največji interes, da socialno-politično zakonodajo res izvajamo. Zato moramo biti posebno z našega slovenskega stališča odločno proti temu, da nam črtajo te kredite in jemljejo ustanove, ki smo jih sami zgradili, da bi nam uničili ustanove, ki smo si jih ustanovili od prevrata sem.

Pravijo, da je

treba varčevati.

Priznam. Rekel sem, da moramo trpeti na posledicah vojne in da ne moremo zahtevati povišanja plač na predvojno višino. Zato moramo biti za to, da se v državi varčuje. Vsak pameten človek mora biti za to, da se varčuje **tam, kjer je treba.** Znamenje slabega gospodarja je, da začne varčevati takrat, ko nima več. Najbrž si ne bo nič prihranil. Začeti je treba prvega v mesecu. Če boš varčeval pri žveplenkah, ne pa pri četrtinkah, ne boš nič prihranil. Naša država dela še drugače. Varčuje pri borzah dela. Tukaj gre za 150.000 Din. Kaj je to! Radić je napisal v »Domu«, da ima naš poslanik v Londonu 400 funtov na mesec. To je 110.000 Din. Navaden pisar 3 razreda pri tem poslaništvu ima 90 funtov ali 25.000 Din na mesec. Student, ki ga država podpira, dobi 20 funtov ali nekaj čez 5000 Din. Radić pravi, da sta z ženo dobro izhajala v Londonu s 30 funti na mesec.

Ali se ne pravi ta denar ven metati? Gotovo! Pa še z lopato! Zato, ker varčujejo na ta način, da bodo prihranili 150.000 in 200.000 dinarjev. Kaj se bo to poznalo pri našem proračunu, kjer se denar meče ven na debelo!

Redukcija uradništva.

Pravijo, da bo vlada reducirala povsod uradništvo. Po večini so črtali mesta, ki so namenjena za mariborsko veliko županstvo. Vedno smo trdili, da nam je ena oblast zadosti. Tukaj centralizem samega sebe žre. Hoteli smo imeti 6 pokrajin, kjer bi bilo 6 uprav, sedaj so nam pa napravili 26 oblasti. Tega nismo krivi mi, ampak tisti, ki so hoteli z glavo skozi zid. Pravijo, da bomo pri uradnikih nekaj prihranili. Istočasno pa tožijo, da imajo **56.000 upokojencev,** ki nas stanejo eno milijardo. Čemu jih je treba? Zato, da so **druge nastavili.**

Pred dvema letoma so reducirali. Sedaj pravi minister, da je urednikov **še več.** (Smodej: »Več ko za 100 odstot. jih je več!«) Kaj se to pravi, uradnika upokojiti, ki je še sposoben za delo. Upokojeni uradnik dobi 800 dinarjev pokojnine. S tem ne more živeti. Iskati mora dela drugod. Potem pa utaknejo drugega na njegovo mesto. Če hočejo varčevati, je treba drugje. Radić pravi, da bi pri poslanikih privarčevali 140 milijonov.

Pri orožnikih je rekel Radić, da je treba varčevati. Za vojsko ni rekel nič. Tu pravi celo, da je treba močne vojske. Avstrija, ki je štela 50 milj. prebivalstva, je imela ravnotoliko orožništva, kot ga imamo mi. Naša država ima 12 milj. prebivalcev, pa ima 22 tisoč orožnikov. Jaz imam vtis, da smo v obsednem stanju. Radi priznamo, da je treba skrbeti za javno varnost. Brez vsake škode se da polovico orožnikov črtati. To znese 250 milj. dinarjev. Pri vojaštvu se dajo dobiti milijarde.

Pri nas se mora varčevati. Država je v prvi vrsti poklicana varčevati. Če pa varčuje pri siromakih, ne pa tam, kejr bi mogla prihraniti brez škode, se pravi to iz ljudi norca delati. (Burno odobravanje.)

Druga stvar je sledeča: Mi tožimo, da

naše gospodarstvo zastaja,

da obrt in kmetijstvo nazadujeta. Kako si bomo pomagali? Treba je najti izhoda! Pravijo, da je treba našo industrijo zavarovati pred konkurenco zunanjega sveta, da se bo kapital obrestoval. To se pravi, industrijo zaščititi tako, da se jemlje denar iz žepa delavčevega v zaščito tovarnarjevo. Na deželi tožijo, da nimajo **poljedelski produkti nobene cene,** nasprotno so pa industrijski izdelki silno dragi.

Tu je vzrok carinska politika, ki hoče ščititi industrijo. S carino se ne ščiti nobena industrija in ne da napraviti konkurenčna, če nima sama v sebi potrebnih elementov, iz katerih lahko vzraste. Če je jedro zanič, ne more industriji pomagati nobena carina. Industrijalci dobro vedo, da pomeni povišanje carine dobiček za industrijalca. Če je hiša 10 let davka prosta, je toliko več vredna in dražja, kot stara z davki obložena hiša. Zdaj, ko se je hišno-najemninski davek znižal, bodo hiše več vredne. Najemniki ne bodo o tem ničesar vedeli. Če se zviša carina na papir, so za toliko delnice več vredne. Tisti, ki jih bo kupil, ne bo nič imel od carinske zaščite. To je novoletno darilo industrijalcem. Za obrambo industrije je to najslabše sredstvo.

Prvi pogoj za razvoj industrije je **dobro delavstvo,** ki razume svoj posel ki ima primerne plače in ki se more svoje stroke izučiti. Učen ne pade nihče z neba. Delavec, ki živi v siromašnih razmerah, ne bo mogel dati učit svoje dece, ampak jo bo dal čimpreje v delavnico, da se more preživeti. V takih razmerah ne bomo nikdar dobili dobrega delavstva. Če ga ne bomo imeli, ne moremo imeti dobre industrije.

Delavci morajo biti notranje moralno vzgojeni. Če ima podjetnik delavca, ki vestno in natančno izvršuje svoje delo, na katerega se lahko zanese, bo lažje delal kot tisti, ki mora vedno paziti na delavca. Kako je mogoče zahtevati od delavca, da bi bil pošten, ako je siromašen. Človek je človek. Če čuti vsak dan, da je suženj, bo postal suženjske narave.

Izpopolnite socialno politiko!

Amerikanski šolje so izdali spomenico, v kateri navajajo razloge proti znižanju plač. 1. **Samo delavec, ki se nahaja v dobrem stanju, je dober delavec.** 2. **Industrija rabi tudi odjemalce in kupce.** Če pa so delavec, kmet in obrtnik berači, kdo bo potem kupoval izdelke. Če se bodo znižale plače, ne bo mogel ničesar več kupiti. Samo, če ima sredstva za življenje, potem bo lahko kupil kar rabi.

Zato pravim, da je treba pri nas industrijo omogočiti razvoj, ker industrijo nujno rabimo, n. pr. oblačilno industrijo, ker moramo letno uvažati oblačil za 3 milijarde. Podpirati jo moramo na drug način: s pametno in dobro socialno politiko. Dobra socialna politika je prvi pogoj napredka industrije.

Iz vseh teh razlogov: **iz čisto delavskih, iz slovenskega stališča, iz razloga, da je treba skrbeti za napredek v naši državi, ker sicer bomo prišli do nereda, iz vseh teh razlogov moramo ta zadnji ukrep naše vlade z vso od-**

ločnostjo obsoditi in zahtevati, da stopi vlada na drugo pot, da ne ruši socialne politike in da dá potrebna sredstva za to, da se socialna politika zgradi tako, da se bo delavstvo lahko dvignilo na pravo človeško stopnjo in na stopnjo pravih dobrih državljanov. (Pritrjevanje in ploskanje.)

Govor posl. Smodeja.

Nato je nastopil burno pozdravljen posl. Fran Smodej in izvajal: Naše zborovanje bodi mogočen protest proti ukinitvam socialnih ustanov, proti ukinitvam ne samo, ker živimo v socialni dobi in ker gre za socialne ustanove, marveč ker živimo v dobi gospodarske depresije in brezposelnosti.

Brezposelnost raste — kar vidimo v Nemčiji in Avstriji. Vsaka druga država gleda na svoje delavstvo, da mu oskrbi dela, pri nas pa se hočejo ukiniti posredovalnice za delo. Te ustanove niso noben socialen luksus, marveč so danes potrebne kakor voda ribam in če bi jih ne bilo, bi jih morali ustanoviti. Ne jih ukiniti, nego reformirati jih je treba!

Še več! Misli se na ukinitev ministrstva za socialno politiko in čudimo se, da še ni podal svoje demisije minister, ki ne ve, čemu je njegov portfelj in ki pravi, da je njegovo ministrstvo nepotrebno! Vse to je znak, da

reakcija dviga glavo!

Korajžo ima, ker vidi izven mej v sosednjih državah, da se nezdrava reakcija vrača na zdrav demokratizem. V Grčiji je zavladala demokracija, pa se je narod pokazal, zanjo nedorasel. Zato je prišla vojaška diktatura, katere zaključek bo vpostavitev monarhijo. Na Madžarskem se kar tri monarhistične struje prepirajo med seboj, vsaka za svojega pretendenta! ne za vpostavitev demokratične monarhije, marveč da pridejo do večje moči klike visoke aristokracije. V Italiji se dejansko uvaja diktatura. Če pa je vladajočim strankam vzor protidemokracijska reakcija in vidijo po svetu samo reakcijo, potem bi morale odpreti oči tudi na drugo delo evropskih reakcij, s katerim se vzdržujejo in brez katerih bi se sesule.

Mussolini je sicer v Italiji odvzel ljudstvu oblast, mesto njegove volje je uveljavil svojo voljo, toda tudi Mussolini ne bi bil mogoč, če ne bi istočasno dajal narodu, to kar narod potrebuje: delo, zaposlenost in skromen zaslužek. To in samo to omogoča njegovo diktaturo. Pri nas pa se zdi, da hočejo vladne stranke samo reakcijo, brez gospodarskega, socialnega dela za široke ljudske sloje. Taka reakcija se pa ne more držati. Vzgled je Srbija sama, ki je s tako reakcijo pred 40 leti enkrat že pomedla.

Reakcija pa dviga glavo tudi zato, ker dobiva doma ves čas potuho ne samo od strank, ki mislijo, da je mogoče rešiti pereča in mogočno na vladna vrata bijoča gospodarska in socialna vprašanja

s širjenjem brezboštva.

Gluhe in slepe so za dejanski gospodarski položaj države, za splošno obubožanje in širečo se brezdelnost — saj nobeno idustrijsko podjetje danes ne ve, če ne bo jutri prišlo v konkurz, delavci pa na cesto. Mesto ozdravljajočega dela za ljudstvo opravljajo Sisifovo delo — farško gonjo, kakor da bi se mogel od te nasiti vsaj enkrat le en revež!

Potuho pa dobijo tudi od gotovih drugih političnih skupin zdvojnim obrazom poganskega boga Janusa.

Demagogi.

En njihov obraz kriči in uganja demagogijo, da drugi obraz skrije, ki služi reakciji. Takšni demagogi so najnevarnejši, ker mamijo ljudi z lepo zvenečimi frazami, po drugi strani pa barantajo z reakcijo, pa ne morda za delavski blagor, marveč za mesta, ki jih smatrajo za korita. Bo kdo rekel, da takih skupin ni! Vprašam samo, kdo je dal potrebno vsoto, da je začela izhajati »Delavska politika«? Ali je dala to socialdemokratska stranka iz prispevkov svojih pristašev? Ali je dal morda en ficek večkratni beljski milijonar g. Tone Kristan, ki stoji za listom? Ali mislite, da so zasedli mesta upravnega odbora in uradništva Delavske zbornice gg. sodrugi, ki jih zavzemajo danes, po razmerju moči svojih organizacij? Ali mislite, da jih je imenoval nekdanji šef oddelka za soc. politiko v Ljubljani g. Ad. Ribnikar zavoljo lepih oči enega ali drugega gospoda sodruga? Tako lepo sporazumno so si razdelili domene: gospodje Korunovi sodrugi so dobili Delavsko zbornico kot izginjajoča manjšina delavskih organizacij na račun ogromne večine ostalega organiziranega in neorganiziranega delavstva, gg. samostalnim demokratom pa so v kompenzacijo prepustili glavni delež pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, da so potem romale ogromne milijonske vsote delavskega zavarovanja v Zagreb in sicer v banke, s katerimi stoji in pade sam. demokratska stranka. Da bi ubogo, varano delavstvo tega ne videlo in o tem ne razmišljalo, zato je treba od časa do časa udariti po papežu v Rimu, po »farjih« in klerikalnem zmaju. To je že staro, obrabljeno, sramotno sredstvo, ki pa včasih puhle glave le še premoti! Če dobijo take skupine javne socialne ustanove vsvoje roke in tam gospodarijo neomejeno in brez potrebne kontrole drugih, potem se ne čudimo, da je pri takih ustanovah kakor je Del. zbornica tako malo odpora proti vladnim protisocialnim razmeram! Zato se ni nič čuditi, da je Delavska zbornica, ki ni bila od delavstva izvoljena, pokazala tako malo odporne sile; saj še sebe ni znala ščititi!

»Kaj so delali v Delavski zbornici?«

Namen začasne Delavske zbornice je bil, »izdelati pravila in izvesti volitve za prave del. zbornice« kakor pravi »poročilo zač. del. zbornice za Slovenijo«. Na temelju zakona o zaščiti delavcev so bili 5. decembra 1921 imenovani prvi člani začasne delavske zbornice za Slovenijo. Upravni odbor je pa potreboval čas od 6. jan. 1922 do 30. nov. 1924, da je izdelal pravila Delavske zbornice, torej več kot dve in pol leta, da je izvršil svojo prvo in poglavitno dolžnost. Nameščal je pač uradništvo. Pa še ta pravilnik je narejen po vzorcu belgrajskega, dasi je centralno tajništvo delavskih zbornic v Belgradu začelo poslovati šele 1. januarja 1924. in ne kakor v Ljubljani, v začetku l. 1922, mesto da bi se izdelal dober pravilnik, ki bi ga povzele druge del. zbornice. Zato je pa sedanji pravilnik tudi tako slab, da ustreza predvsem le eni svrhi, to je da nudi široko polje možnosti za volivna sleparstva in šikaniranje ter nepotrebno mučenje delavstva, ki mu je Del. zbornica namenjena.

»Sodrugi so napravili

volivni red

po P. P. vzoru. Protestirati moramo proti temu. Pri zadnjih državozborskih volitvah je dobila sedanja opozicija 360.000 več glasov, kakor PP vlada. Kljub temu vidite, da je Pašić takoj v začetku imel večino poslancev. Zakaj to, G. Pašić je zasnoval volitve na nasilju. V južnih krajih so se kratkomalo volivne kroglice presipavale v skrinjo PP

Če tako dela stara reakcija, ne moremo od nje nič drugega pričakovati. Če pa pridejo voditelji delavskih skupin in napravijo tak načrt, da takoj vidiš, da pustijo prosto polje za manipulacijo, je to škandal, ki ga ne moremo dovolj obsoditi. Delavstvo naj svobodno tekmuje za blagor celega delavstva. Ne gre, da bi si ena skupina vzela v zakup delavsko zbornico.

Morda bo kdo rekel, da ni res. Vprašam, zakaj pa pravilnik ne določa, da bi bile pri vseh volivnih edinicah zastopane vse skupine, da bi kontrolirale. Tako pa ni nobene kontrole.

Kako mislijo »delati« volitve.

Kje imate sigurnost, da ne bodo tistih glasovnic, ki jih niso mogli dostaviti, in ki bodo ostale v rokah volivnih odborov, odprli in poslali kot volivne glasove. Opozarjam na eno. Če hočemo, da si bo delavstvo samo ustvarilo in izvolilo upravni odbor delavske zbornice, potem se mora to zgoditi na lahek način, da ne bo delavstvo delalo velikanskih potov. Vidite, tu je ravno konjsko kopito. To so napravili zato, ker so mislili, da mnogi volivci, ki jih nimajo na špagi, ne bodo šli enostavno po glasovnice, ker je volivni odbor predaleč. Ali se ne pravi to delavstvo mučiti. To so napravili tisti, ki hočejo s takimi sredstvi priti v delavsko zbornico.

Pogajanja za enotno listo so razbili socialni demokratje. Narodni socialisti, so se združili z Žerjavovo skupino delavstva, ki hoče v kalnem ribariti pod »Neodvisno« firmo, hočejo loviti komuniste. Najbolj zanimiva lista se obeta, od Pucelj-Prepeluhove stranke. Zakaj je zanimiva? Ker je Pucelj 5 let gonil lajno: kmet kmeta. Sedaj za volitve pa je Pucljeva stanka nastopila drugače. To je demagogija.

Jaz sem odločen pristaš jasnih načel in sem nasprotnik demagogije. To je demagogija, če se ljudstvo lovi samo pri volitvah. Vsaka demagogija se mora maščevati in tudi v delavski politiki mora biti prvo načelo, načelo poštenosti. Zato se mora demagogija s stališča poštenosti obsojati.

Upam in prepričan sem, da je ogromna večina slovenskega delavstva taka, ne samo poštena, ampak pametna, da bo kakor armada izčistila to gnilobo in ustanovila delavsko zbornico, kakršno delavstvo v resnici potrebuje.

Poslanec Smodej je žel za svoja izvajanja viharno pritrjevanje.

Predsednik shoda je na to predlagal sledečo

RESOLUCIJO:

Krščansko-socialno delavstvo, zbrano na shodu v Ljudskem domu v Ljubljani 10. jan. z vso odločnostjo protestira, da si upa vladna večina črtati v proračunu za Slovenijo tako važne postavke ministrstva za socialno politiko.

Socialna zakonodaja v Jugoslaviji je popolnoma zaostala, delavstvo je potisnjeno moralno in v težkih gospodarskih razmerah Slovenije tudi materialno čisto v ozadje. Tem nevzdržnim razmeram pa hoče sedaj vlada, ki bi morala v interesu države same skrbeti predvsem za najbednejše, dati svoj pečat.

V imenu tisočev brezposelnih, trpečih in zapostavljenih dvigamo ogorčeni protest in izjavljamo, da se hočemo boriti z vsemi silami za ohranitev in izpopolnitev sedanjih socialnih institucij. Pravtako hočemo voditi vztrajen boj za izpopolnitev socialne zakonodaje, da si pribori delavstvo v naši državi popolno dejansko enakopravnost z vsemi drugimi stanovi.

Navzoči so resolucijo z odobravanjem sprejeli, nakar je bil shod zaključen.

Seja načelstva SLS v Ljubljani.

Dne 11. januarja je imelo v Ljubljani sejo načelstvo SLS. Načelnik dr. Korošec je podal izčrpno poročilo o političnem, poslanec Vesenjak pa o gospodarskem položaju. Načelstvo je z zadoščenjem odobrilo borbo somišljenikov SLS za neokrnjenost vseučilišča v Ljubljani in sklenilo, da se ta borba nadaljuje, dokler ni stalnost ljubljanskega vseučilišča v interesu znanstvenega delovanja samega in politične pomirjenosti slovenskega naroda enkrat za vselej zasigurana. Načelstvo SLS je protestiralo proti temu, da se v dobi prepotrebnih socialnih reform hoče ukiniti ministrstvo za socialno politiko in da so se v finančnem odboru, kjer se razpravlja o bodočem proračunu, že ukinile nekatere velevažne socialne ustanove. Načelstvo je dalje sklenilo, opozoriti zopet vse odgovorne kroge na obupno gospodarsko stanje med slovenskim narodom, ki tlači vse stanove enakomerno in ki je posledica slabe državne gospodarske politike te velikega davčnega obremenjenja vseh gospodarskih panog. Nujno je treba iskati iz te gospodarske krize izhoda v interesu prebivalstva, kakor tudi reda in miru države. Ugotovilo se je, da je prevelikih davčnim bremen pri nas v veliki meri kriva naša davčna administracija, ki je gluha tudi za najbolj upravičene pritožbe obdavčencev.

Shodi SLS

Gospodarsko-politični tečaj priredi SLS v nedeljo, dne 17. januarja v **Hrastju pri Kranju** v društvenem domu. Spored: Ob 8. uri sv. maša (daruje dr. Korošec); ob 9.—10. uri: Zunanja politika Jugoslavije (dr. Korošec); od 10.11. ure: Stanje svetovne politike (dr. Korošec); od 11.—12 ure: Svetovna gospodarska poltika (dr. Basaj); od pol 2. do pol 3. ure: Mednarodna zveza (dr. Mohorič); od pol 3. do pol 4. ure: Cilji zunanje politike (Gabrovšek); od pol 4. ure: Sklepni govor (dr. Korošec). Za one obiskovalce, kateri ostanejo ves dan na tečaju, bo domače društvo poskrbelo za kosilo. Pripeljite seboj druge zanesljive naše može! K obilni udeležbi vabi SLS.

Navodila volivcem v Delavsko zbornico.

Kako dobite glasovnice?

Vsak delavec in delavka, ki ima volivno pravico v Delavsko zbornico, ima dobiti prihodnje dni v roke kuverto, ki ima napis: »Glavnemu volivnemu odboru Delavske zbornice za Slovenijo«. Na kuverti je prilepljen »oddajni listek«. S kuverto dobi vsakdo uradno glasovnico in bel listek papirja.

Kdor dela v obratu, kjer je nad 20 delavcev in delavk, dobi kuverto z glasovnico v obratu samem. Prinese jih v obrat uradnik poslovalnice Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Izroči jih tiem delavskim zaupnikom. Ti določijo potem način, kako jih razdeliti posameznim delavcem.

Kdor dela v obratu, ki ima manj kakor 20 delavcev, mora iti po kuverto in glasovnico k poslovalnici Okrožnega urada sam in tamkaj kuverto in glasovnico dvigniti. S seboj naj nese poselsko knjižico ali domovinski list ali krstni list, da se s tem izkaže. **To velja za tiste, ki niso oddaljeni od poslovalnice preko 5 kilometrov.**

Kdor pa je oddaljen preko 5 kilometrov, dobi glasovnico ali po pošti ali pa mu jo dostavi uradnik poslovalnice v njegov obrat.

V Ljubljani dobe glasovnice delavci in delavke, ki so zaposleni v obratih pod 20 delavcev, v hiši Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti, nasproti sodnijske palače. Tje naj torej gredo vsi naši ljudje po glasovnice čim prej. Nič odlašati!

Socialni demokratje, ki so sestavljali sedanji volivni red, so mislili s tem, da mora vsakdo sam po glasovnico, ljudi pripraviti ob volivno pravico. Računali so na to, da marsikdo ne bo šel po glasovnico. Ta račun jim moramo preprečiti s tem, da ne bo niti enega našega volivca, ki ne bi šel gotovo po glasovnico.

Kaj denete v kuverto?

Vsak naš somišljenik mora dejati v kuverto, ki jo dobi, dve stvari: **Uradno glasovnico in glasovalni listek**, na katerem je natisnjeno: »Glasujem za listo krščansko socialnega delavstva, katere nositelj je Franc Terseglav, urednik v Ljubljani.« To dvoje naj dene v kuverto gotovo oboje, drugega nič. Oni beli listek, ki ga dobi z uradno kuverto, naj vrže proč. Kuverto potem zalepi. Na oddajni listek, ki se mora držati kuverte, napiše vsak svoje ime in priimek.

Komu se kuverta odda?

Vsak volivec lahko nese kuverto 2. februarja volivnemu odboru in jo tamkaj odda. Vendar pa to ni potrebno in ni priporočljivo. Vsak naš somišljenik naj odda pravilno opremljeno kuverto zanesljivemu našemu zaupniku. Ta jih potem zbere in izroči naprej. Nazadnje se jih skupaj odda uradnemu glavnemu volivnemu odboru. Nobene kuverte ne dajte iz rok drugemu, naj bo to kdorkoli, kakor samo zanesljivemu našemu zaupniku. Na ta način preprečimo zvijačnosti nasprotnikov.

Za vsakega krščansko mislečega delavca in delavko mora biti jasno, da moramo preprečiti, da bi v Delavski zbornici o delavskih koristih odločevali združeni Kristanovi in Žerjavovi pristaši.

Da se ne pozabi!

Centralizirani zakon o zavarovanju in o zaščiti delavcev, ki je rodil centralizirano Delavsko zbornico, sta plod sporazuma med SDS in Socialistično stranko Jugoslavije, v kateri sta leta 1921. in 1922. bila še imenska brata Anton in Etbin Kristan. Glasom tega tajnega sporazuma je SDS izročila delavske zavode absolutni komandi socialnih demokratov, ti pa so od svoje strani morali garantirati, da se bo denar iz delavskih zavodov čim ceneje stekal v samostojno demokratske banke. **Ko pa je avgusta 1922. zapel nad komunisti in njihovimi ustanovami bič obznane, tedaj so samostojni demokratje garantirali socialnim demokratom komunistične delavske domove, za protiusulgo pa so socialni demokratje sami najbolj napadali komunistični pokret.** Podobnih sporazumov je bilo več. Eden najznačilnejših pa datira iz preteklega leta. Njega glavni smisel je ta-le: **Socialni demokratje garantirajo SDS ravnateljsko mesto pri Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev, SDS pa garantira socialistom ravnateljsko mesto pri rudarskem glavarstvu.** Tako so te klike, ki nimajo nikogar za sabo, spakljale za najvažnejša mesta za delavskimi hrbti. Zato ni čudno, da gredo socialisti in SDS-arska »Neodvisna« tudi v tem volivnem boju skupaj. Nam je iz merodajnih krogov dobro znano, da bi šli socialisti in Žerjavovci po končanih volitvah roko v roki, da zaduše delavski krik po kruhu in svobodi, — a ne bo jim uspelo, ker slovensko delavstvo bo v tej bitki strogo sodilo in izdajalce delavstva nagnalo tja, kamor spadajo!

Strah pred obsodbo.

Ta je bil tako velik, da so naši socialni demokratje pripravljali volitve skozi devet mesecev **tajno.** Volivce rudarskih in kovinarskih bratovskih skladnic prvotno sploh niso nameravali pripustiti k volitvam. To je razvidno iz **kalkulacijskih poročil na Glavni rudniški Savez,** v katerih so strahoma naznanjali, da bi rudarji in kovinarji pomnožili **levičarsko** (komunistično) krilo v Delavski zbornici, ako bi jih pripustili h glasovanju. Šele proti jeseni, ko so se slovenski socialni demokratje sporazumeli z **enim** delom komunistov, je belgrajska centrala pristala na to, da volijo tudi rudarji in kovinarji. Takoj na to so se bratovske skladnice izjavile, da hočejo plačevati 8½% od bolniških premij kot doklado za Delavsko zbornico. Socialisti pa so šli in razpisali volitve sredi zime, ko ne bodo mogli glasovati ne zidarji, ne tesarji, ne instalaterji, skratka: djali so ob volivno pravico celokupno sezijsko delavstvo iz golega strahu, da bi le-ti utegnili glasovati proti njim. Statut Delavske zbornice so napravili tak, da je samo njim, ki imajo uradni volivni aparat v rokah, v prid.

Ko je ta zamizarska klika končno zvedela, da je pri celjskem krajevnem volivnem odboru vložil svojo kandidatno listo tudi Zvonimir Bernot, tedaj so sodrugi naravnost prebledeli, Slovensko delavstvo ve, da dela strah samo težka vest. Po vsem, kar so socialni demokratje in komunsti Makučevega kova s slovenskim delavstvom zadnja leta naredili, je ta težka vest tudi razumljiva. Toda: prej naj bi jih peklo, ko je bil še čas! Sedaj je prepozno! Slovenski delavec prihaja k obračunu. Gorje socialistom!

* * *

Škofovsko pismo in »Delavska politika«. Avstrijski škofje so ostro obsodili materialistični Marxov program, s katerim stoji in pade socialna demokracija. Ostro so obsodili brez- in protiversko socialistično kulturo, grajali terorizem in nasilje, s katerim hoče vladati socialna demkoracija v avstrijskih delavnicah. To je zadelo tudi našo ubogo »Delavsko politiko«. Čuti se prizadeto, pa je udarila po škofih. Iz tega pastirskega pisma lahko podčrta »Delavska politika« še več stavkov n. pr. tega-le: **Podjetniki imajo dolžnost svoje imetje uporabljati v blagor človeške družbe in z njim ustvarjati vedno nove možnosti dela in zaslužka, ker imajo vsi ljudje, ki morejo delati, dolžnost in pravico do dela.** Če hoče »Delavska politika« še izpisovati pastirsko pismo, je zelo lepo in prav. **Pomagali ji bomo.**

Belgrajsko časopisje o položaju.

Belgrad, 11. januarja. (Izv.) Današnje »ovosti« pišejo, ozirajoč se na sedanji položaj, sledeče:

»Splošno je prepričanje, da se bodo s sestankom narodne skupščine in z vrnitvijo Nikole Pašiča, počeli razvijati politični dogodki, ki bodo morda prinesli bolj globoke spremembe v vsakem oziru. Zdi se, da končno uvidevajo, da je nemogoče še dalje pustiti celo državo odvisno od neprestane Pašičeve bolezni in bolnih ambicij nekaterih neurejenih politikov.

Vsekakor je želja vseh, naj bi država že enkrat prišla ven iz tega mučnega stanja, v katerem se nahaja, in naj bi državno krmilo prevzela energičnejša roka in ga vodila v določno smer. Čeprav so mislili, da bo po Pašičevem odhodu nastopil mir, vendar se to ni zgodilo. Kombinacije gredo svojo pot in morda še celo bolj živo, kakor izgleda. To niso kombinacije brezposelnih, ampak ravno zelo zaposlenih.

Nobeden od njih ne sme oditi iz Belgrada. Vsi čutijo, da se bo nekaj spremenilo v radikalni stranki in v vseh strankah. Vsi želijo, da bi bili na licu mesta, ko se to ustvarja. Vsi uvidijo, da ne gre več, Pasiča pustiti, da bi bolan vodil vse posle države in stranke. Zato gre zdaj borba za to, kdo bo vodil stranko.

Kandidatov je mnogo, toda niti eden ne more zbrati vseh. Vsak predstavlja posebno skupino. Niti eden celote. N. Petrović, Ljuba Živković, Ljuba Jovanović, Uzunović, Laza Marković, te navajajo kot tiste, ki bi hoteli voditi. Ninčičeve ambicije so manjše. On bi samo hotel zamenjati Pašiča na predsedništvu vlade. Je pomirljiv človek in je dobro zapisan v inozemstvu in razume voditi politiko po začrtani poti. Voditi stranko to lahko store drugi.

Poleg tega delajo odgovorni činitelji na to, da bi se ustvarila nova koalicija iz strank v skupščini, toda brez načelnikov skupin, ki drug drugega ne trpijo ali katerih ne trpijo odločujoči činitelji. Niti Davidović, niti Korošec, niti Pašić niti Radić, niti Spaho, niti Jovanović ne bi bili zraven, temveč ljudje iz druge vrste teh strank. Vlada takih ljudi bi izvršila najnujnejše zakone in eventuelno tudi revizijo ustave.

Na čelo take vlade bi prišel ali Ninčić ali Maksimović. O tem poslednjem se v zadnjem času mnogo govori. Zakaj bi se mu ne dala prilika, morda zato, ker je preganjal Radiča v Prpičevi palači? Kakor stoji položaj, je ta kombinacija brez načelnikov strank skoro nemogoča, ne more se pa reči, da je popolnoma izključena.«

Nadalje poročajo belgrajski listi iz Novega Sada, da se nahaja radikalna stranka v Vojvodini v popolne mrazpadu. Posamezne skupine, ki se vedno bolj množe, vodijo med seboj ogorčeno borbo na življenje in smrt. Za ilustracijo tega stanja radikalne stranke je dovolj navesti par primerov: V Novem Sadu se mladoradikali pripravljajo, da vodjo starega radikala Viliča iztisnejo iz »Zastave« in izključijo iz radikalne stranke. V Subotici je prišlo do ostrega nasprotja med velikim županom Gjorgjevičem in bivšim predsednikom radikalne organizacije Alekso Ivičem. Iviča so izključili iz radikalne stranke in veliki župan Gjorgjević ga je tožil pri sodišču. V Somboru se vodi ogorčena borba med dr. Jovanom Laloševičem in Marko Trifkovičem. Lalošević namerava pri prihodnjih volitvah kandidirati kot nositelj liste in zriniti Trifkoviča. Radi tega je začel Lalošević izdajati somborsko »Reč«, v kateri vodi ogorčeno kampanjo proti Trifkoviču in proti njegovemu eksponentu v somborskem okraju Milivoji Petroviču, velikemu županu.

Ravnotako je omajan položaj Ninčičev v okraju Veliki Bečkerek in Stojadinovičev v Beli Cerkvi.

Razprava o proračunu ministrstva za pošto in brzojav.

DR. ŠUPERINA ZA SRBSKE IN HRVATSKE POŠTE. ZA SLOVENIJO NOBENIH INVESTICIJ. — RADIKALI PREDLAGAJO NADALJNE REDUKCIJE.

Belgrad, 11. jan. (Izv.) Na popoldanski seji finančnega odbora se je pričela razprava o ministrstvu za pošte. Celotni proračun tega ministrstva znaša 479 milijonov 375.000 Din. Lansko leto je znašal proračun z odobrenimi naknadnimi in izrednimi krediti 407 milijonov 358.523 Din. Potemtakem je sedanji proračun povečan za 72 milijonov 22.852 Din. Značilno je za ta proračun, da so vanj vnešene cele vrste postavk za razne poštne in brzojavne zgradbe. Tako so sprejete postavke: 3,600.000 za novo poštno zgradbo na **belgrajskem kolodvoru,** 900.000 **za Skoplje,** 1,800.000 za zgradbo v Splitu, 1,100.000 za razširjenje zgradbe v Zagrebu, za razširjenje poštne zgradbe na zagrebškem kolodvoru 4,500.000, za pošte in brzojav v Sisku (kjer je izvoljen minister za pošte) 1,700.000, za zgradbo na Plitvičkih jezerih 450.000, za pošto v Novem Sadu 500.000 Din.

Pred sejo je imela vladna večina svoj sestanek, na katerem so burno razpravljali o postavkah, ki govore o investicijah. Kakor je seja pokazala, se niso mogli zediniti. Zato je bila precej kratka.

Kot prvi je govoril minister Šuperina. V svojem ekspozeju o svojem ministrstvu je obrazložil postavke proračuna. Opravičeval je investicije, razlagal razne vrste pošt, ki obstojajo v državi in razložil načrt, ki ga ima ministrstvo glede razširjanja telefonske in telegrafske mreže, kakor tudi glede radiofonskih postaj. Dalje je pojasnil kredite za podržavljenje pošt. Naštel je pošte v državi: belgrajsko ravnateljstvo ima 165 drž. pošt, nobene kontraktualne, skopljansko ravnateljstvo 65, cetinjsko 37, sarajevsko 132, Split 92 državnih, 12 kontraktualnih; Zagreb 76 drž., 321 kontraktualnih; ljubljanska 328 državnih, 172 kontraktualnih; Novi Sad 47 državnih, 273 kontraktualnih; pomožnih pošt ima splitsko ravnateljstvo 24, zagrebško 74, ljubljansko 213, sarajevsko 42. Telegrafske mreže ima Slovenija 11 tisoč km, telefonske 6600 km. Poleg tega ima Slovenija telegrafskih žic ob železniških progah 3500 km.

Nato je govoril posl. Sečerov, ki je pohvalno omenjal, da smo dobili vendar enkrat kojasnilo o proračunskih postavkah. Zahteva pojasnila o dohodkih tega ministrstva od leta 1919. po proračunskih letih in koliko so znašale reparacije.

Predsednik ga je opozoril, da je samo pogl. 1. v razpravi.

Radikal Gavrilović je predložil redukcije uradništva v ministrstvu. Prišel je samo do investicij, kjer je s predlogi prenehal. To je očividen znak, da se večina še ni sporazumela. Redukcije so sledeče: v ministrstvu 4 višji kontrolorji, 8 tajnikov, 4 pisarji, 5 pripravnikov. V poštnih oddelkih 2 kontrolorja, 4 tajniki, v telefonskem in telegrafskem oddelku 10 pripravnikov, 4 tajniki, v kontrolnem oddelku 4 višji kontrolorji, 8 tajnikov, 3 pisarji, 10 pripravnikov, v računovodstvu 3 računski uradniki, dalje 19 poduradnikov.

Ker radikal Gavrilović ni predložil redukcij za celo poglavje, ker se člani večine niso sporazumeli, se razprava ni nadaljevala.

Predsednik je sklical za jutri sejo s sledečim dnevnim redom: ekspoze finančnega ministra, če bo gotov in proračun ministrstva za pošte.

Po seji finančnega odbora so se člani vladne večine zbrali v predsedništvu vlade, kjer so z nekaterimi ministri ponovno razpravljali in se sporazumevali o redukcijah predvsem o ministrstvu za pošte, potem pa tudi v drugih ministrstvih. Velika borba se je vnela radi investicij.

Redukcije v ministrstvu za narodno zdravje.

VLADNO VARČEVANJE ENAKO NIČLI. — POSL. PUCELJ V VLADNI VEČINI BREZ VPLIVA. — PUCELJ GLASUJE PROTI LASTNIM PREDLOGOM. — 26 MEST ZDRAVNIKOV ČRTANIH.

Belgrad, 11. jan. (Izv.) Na današnji seji fin. odbora je predsednik pred dnevnim redom naznanil, da so se dosegli prihranki z redukcijo v proračunu ministrstva za javna dela v znesku 5 milijonov 574.306 Din. V to vsoto pa še niso vštete pokojnine, katere bodo morali plačati nekaterim uradnikom. Potemtakem je prihranek preko 400 milijonov enak ničli.

Nato se je nadaljevala razprava o ministrstvu za narodno zdravje, in sicer o poglavjih, ki obsegajo higieno, socialno higieno, socialne zavode in pobijanje nalezljivih bolezni. Član vladne večine je predlagal redukcije glede oseb in manjše redukcije glede materielnih izdatkov.

Nato se je vršila specialna debata. Kot prvi je govoril posl. Pušenjak, ki je poudarjal važnost socialne higiene, važnost borbe proti nalezljivim boleznim in važnost specialnih zavodov. Naglasil je, da je v smislu ustave vlada dolžna brigati se za zdravje ljudstva in za to, da se razvijajo in izpopolnijo zdravstvene ustanove, ki služijo potrebam celokupnosti. Čudi se, da se hočejo doseči prihranki v tem ministrstvu, čegar predloženi proračun je manjši kot lanski. Opozarja, da je mnogo ministrstev, pri katerih bi se moglo doseči znatno znižanje kreditov. Predlaga, da se odobrijo določene postavke za socialno higieno v isti višini, kakor so se predložile, da se ne bi reduciral noben zdravnik in noben drug uslužbenec.

Nato so govorili poslanci Moskovljević, Demetrović in Pucelj, ki je kot član vladne večine predlagal, naj se v Sloveniji ne reducirajo nekatera mesta, kakor je to predložil radikal Miletić.

Dr. Kulovec je zahteval pojasnila o delu in uspehu institucij, o katerih govori ta oddelek proračuna. Omenja, da morajo zdravniki, če hočejo smisel za higieno in ljudsko zdravje razširjati, stati v najožjem stiku z ljudstvom. Ljubljanski oddelek je v tem oziru mnogo storil s predavanji in skioptičnimi slikami. Potemtakem je neopravičeno, da se tu reducirajo krediti; če so v drugih pokrajinah odvišna mesta in če se pokaže, da organi tam ne vršijo svojih dolžnosti, je seveda prav, da se taka mesta reducirajo.

Minister Slavko Miletić izjavlja, da se popolnoma strinja z opozicijo in da se je trudil prepričati vladno večino, da ne gre reducirati teh pozicij. Toda večine ni mogel pridobiti, zato je moral pristati na redukcije. Izjavlja, da **ne sprejme predlogov Pucelja,** ki je seveda vzel to na znanje **in glasoval potem za proračun.** O delovanju raznih institutov in sploh o propagandnem delu ni dal minister nobenega pojasnila.

Nato je predsednik med protesti opozicije odredil glasovanje. Proračun je bil sprejet s 16 proti 9 glasovom. Vladna večina se ni ozirala na umestno kritiko opozicije in je odobrila predloge, po katerih se reducira 20 zdravnikov, vse honorirane osebe in 152 drugih uslužbencev. V Sloveniji se reducirata dva zdravnika, dva poduradnika in 5 slug.

Nato je predsednik zaključil sejo fin. odbora.

Ostra debata se je vnela glede postopanja predsednika vladne večine pri obravnavanju proračuna. Posl. Pušenjak je protestiral proti glasovanju, ker to ni obravnavanje proračuna v plenumu, ampak v odseku in se zavaroval proti temu, da se ne bi vršila specialna debata o vseh dosedaj obravnavanih ministrstvih. Posl. Šečerov se je pridružil temu protestu in zahteval, da poda fin. minister ekspoze.

Nato se je začela specialna debata.

Posl. Kulovec je opozoril, da se je za l. 1923. v odsekih res debata vršila stvarno in nestrankarsko, sedaj pa hoče vladna večina, da bi opozicija igrala vlogo statista. Kajti na vsako sejo pridejo zastopniki vladne večine s predlogi brez pojasnil in hočejo, da bi opozicija te predloge brez pojasnila sprejela. Pravi, da je to nelojalno in izjavlja, naj se delo v odseku ustavi in prične z generalno debato.

V istem smislu je govoril posl. Demetrović.

Predsed. Radonjić je branil svoje postopanje, ni se pa izjavil o tem, ali bodo obravnavana ministrstva prišla v specialno debato. Izgovarjal se je s tem, da je hotel na ta način skrajšati debate radi kratkega časa, ker mora fin. odbor do 1. febr. končati delo.

Opozicija odgovarja, da še ni predložen celokupni proračun, ker še niso proračuni vseh ministrstev natiskani. Zato se v plenumu fin. odbora sploh niso obravnavali proračuni in zato ne more predsednik spraviti po ovinkih pod streho proračunov posameznih ministrov potom dela v odsekih, kakor da bi se že izvršila specialna debata.

Predsednik končno izjavlja, da se bo najkasneje v treh dneh predložil ekspoze finančnega ministra in da se bo potem pričela generalna debata. Potolažiti je hotel opozicijo, češ da se bo 10 dni po sprejetju tega proračuna začel obravnavati proračun za leto 1927-28. Ta obljuba je prazna beseda.

Tiskovna pravda Kaludjera-Korenić.

Zagreb, 11. januarja. (Izv.) Danes je končala pred tukajšnjim sodnim stolom tiskovna pravda, ki jo je naperil starokatoliški biskup Kaludjera proti mons. kanoniku Koreniču. Kakor smo že poročali, je vzbudil ta proces v hrv. javnosti veliko zanimanja. Prinesel je na dan mnogo materiala, ki težko kompromitira biskupa Kaludjero in v dokaj čudni luči kaže razmere v starokatoliški cerkvi. Razsodba je bila razglašena danes ob 9. zvečer. Kanonik Korenič je bil oproščen, zasebni tožilec biskup Kaludjera je pa obsojen na plačilo stroškov v znesku 4000 Din. Izid te pravde je starokatoliškim krogom zelo neprijeten, dočim ga je katoliška javnost sprejela z velikim zadoščenjem. Številno zbrano občinstvo je priredilo kanoniku Koreniču, ko je zapuščal sodišče živahne ovacije.

Horthy neposredno zapleten v madjarski škandal.

VZAJEMNA ZVEZA MED PROBUJAJOČIMI MADJARI IN HITTLERJEVCI. — VOJAŠTVO TUDI PRIZADETO. — NA MADJARSKEM OBSEDNO STANJE. — POLICIJSKA PREISKAVA ZAKLJUČENA.

London, 11. jan. (Izv.) »Westminster Gazette« piše, da more sedaj razodeti podrobnejšo zgodovino madjarskih nakan, ki so merile na to, da vpostavijo na Madjarskem fašistovsko monarhijo z nadvojvodo Albrechtom kot kraljem. Pristaši nadvojvode Otona baje niso v zaroto zapleteni. List poroča nadalje, da je prvi državni pravdnik predlagal aretacijo kabinetnega šefa Barte, potem narodnega poslanca Julija Gömbösa, vodjo nacionalno-socialistične stranke, podpolkovnika Bronaya, in škofa Zadravca in da je zahteval izročitev poslanca Eckharda, predsednika probujajočih se Madjarov in poslanca Ullaina. L. 1923. je baje Ullain sklenil v Monakovem z Ludendorfom pogodbo, v kateri sta se dogovorila, da bo dala Madjarska Bavarski živila, Bavarci pa bodo poslali Madjarom ob kakem prevratu na pomoč 10.000 mož.

London, 11. jan. (Izv.) Angleški časopisi povdarjajo veliko važnost madjarske ponarejevalske afere. »Manchester Guardian« pravi, da nastopa grof Bethlen z veliko energijo in z veliko resnostjo, kar je oboje jako potrebno, ker je zadeva dobila političen značaj naj si bo njen začetek kakršenkoli in se ne tiče zgolj Madjarske, ampak tudi internacionalne politike. Afera je izzvala spor med grofom Bethlenom in skrajnimi madjarskimi reakcionarci. Če bi zmagali reakcionarci, bi dovedlo to do resnega spora s sosednjimi državami.

Budimpešta, 11. jan. (Izv.) Kakor poročajo ponedeljski listi je v nedeljo prijela policija bančnega uradnika Tiborja Schwätza, ki ga sumijo, da je bil udeležen pri razpečavanju ponarejenih bankovcev.

Budimpešta, 11. jan. (Izv.) Danes dopoldan je bilo pri višjem mestnem poglavarju dolgo posvetovanje. Navzoč je bil tudi francoski delegat Emmery. Po tem posvetovanju so naročil skupini detektivov, da skuša izslediti 3 mlade osebe, prijatelje Schwarzove. Od izpovedi teh mladih oseb bo odvisno nadaljnje postopanje oblasti.

Budimpešta, 11. jan. (Izv.) O zadevi ponarejenih bankovcev bo najbrže izšel danes zopet oficielni komunike. Kakor poročajo, so ponovno zaslišali princa Ludvika Windischgraetza, ki je izpovedal, da so en del ponarejenih bankovcev sortirali v prostorih Madjarske narodne zveze in sicer v uradnem prostoru aretiranega Szörtzeya. Raditega so prostore zveze preiskali, a niso tam našli nobenih bankovcev.

Budimpešta, 11. jan. (Izv.) Ogrski brzojavni korespondenčni biro javlja iz Pariza, da je ogrsko poslaništvo v Parizu ugotovilo, da ni pogodba, ki jo je objavil list »Paris-Soir« in ki jo je baje posredoval nemški polkovnik Bauer l. 1920. med nekim madjarsko-nemškim konzorcijem in nekim tiskarjem radi ponarejanja 2 miljard rubljev, nič drugega, kakor ponaredba, ki je v zvezi z afero Kapp-Trebitsch-Lincoln.

Budimpešta, 11. jan. (Izv.) Ogrski brzojavni biro javlja iz Belgrada: »Pravda« demantira uradno vesti, da bo Mala antanta storila kake korake proti Ogrski. Isti list poroča, da sta francoski in češkoslovaški poslanik prejela uradno obvestilo, da kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev ne bo storila ničesar proti Madjarski. List dementira tudi vest, da je prišel naš poslanik v Budimpešti v Belgrad radi ponarejevalske afere, temveč pravi, da je poslanik nastopil z dovoljenjem ministra za zunanje zadeve 10 dnevni dopust in je odpotoval v Trst. Ni pa izključeno, da se na povratku ustavi v Belgradu.

Budimpešta, 11. jan. (Izv.) Tib. Schwätz, ki so ga včeraj aretirali, je uradnik Deželne centrale kreditnih zadrug. Dolže ga, da je z Andrejem Andorjem razpečaval ponarejene bankovce v Milanu. Policija je včeraj aretirala budimpeštanskega tovarnarja Belo Mankovicsa, brata onega Mankovicsa, ki so ga v Haagu aretirali. Bela Mankovicsa so enkrat že prijeli, a ga izpustili. Sedaj so ga zopet aretirali, ker so zvedeli, da je 21. decembra 1925, kmalu potem, ko je dospela vest o aretaciji njegovega brata, pri neki budimpeštanski banki dvignil 150 lombardiranih komadov ponarejenih 1000 frankovskih bankovcev in položil zanje 150,000.000 Km. Odkod je vzel denar, se zaenkrat še ni dalo ugotoviti.

Eugen Olchvary je priznal, da je on identičen z Eugenom Polom, katerega je dunajska policija izsledila kot odpošiljalca neke svarilne brzojavke.

Princ Windishgraetz je pri včerajšnjem zaslišanju imenoval več novih oseb, ki so zapletene v ponarejevalsko zadevo.

Bukarešta, 11. jan. (Radio.) Agentura »Radio« poroča: V Bukarešti zasleduje jo mažarsko ponarejevalsko afero, kakor se je razvila v zadnjih dneh, z največjim zanimanjem. Vladni krogi vidijo v tej zadevi jasen dokaz, kako je bila upravičena bojazen, ki jo je imela Mala antanta radi iredentističnega in pa revanžnega duha, ki ga je Mažarska zadnja leta kazala. Informirni smo, da namerava romunsko zunanje ministrstvo stopiti v stik s Prago in z Belgradom, da se domeni glede čuvanja skupnih interesov nasproti Ogrski.

Budimpešta. 11. januarja. Mesto je izredno zasedeno z vojaštvom in orožništvom. Tudi v okolici so orožništvo pomnožili. Patrulje na konjih krožijo po mestu.

Belgrad, 11. jan. (Izv.) Madjarski poslanik je obiskal zun. ministra dr. Ninčiča. Kakor se trdi, je vložil protest proti pisanju tukajšnjih listov o madjarskem škandalu.

Horthyjeva kabinetna pisarna.

Bratislava, 10. januarja. (Č. T. U.) Listu »A Reggel« poročajo iz Budimpešte: Državno pravdništvo je včeraj zaslišalo Horthyjevega krilnega pribočnika Magastaryja. Ker je Magastary član armade, je bilo treba iznaiti

ep izgovor in zato pravijo, da je napravil obisk pri drž. pravdništvu. Tudi pri kabinetnem šefu Barti (Barta) so napravili hišno preiskavo in Barto zaslišali. Državni upravitelj Horthy je proti tej preiskavi protestiral, a se je potem udal energičnemu pritisku.

Francoska izjava o madjarski aferi.

V »Petit Parisien« je izšel poloficielen komentar k madjarski ponarejevalski aferi. Komentar izraža uradno stališče francoske vlade. Pred vsem se ugotavlja, da je obstojal resen političen komplot naperjen proti Franciji. Uradniki francoske policije in zaupniki Banque de France, ki so bili poslani v Budimpešto kot preiskovalci, so morali pred vsem premagati hude ovire. Mogli so napredovati s preiskavo šele, ko so nasvetovali francoski vladi uporabo najstrožjih prisilnih ukrepov, na katere so madjarske oblasti morale reagirati. Sedaj ni samo neobhodno potrebno, da se krivci strogo kaznujejo, ampak je treba odločno zahtevati, da madjarska vlada prepreči vsak poizkus, ki bi mogel izpremeniti odnošaje sklenjene v Trianonski pogodbi. Nobena malenkost te škandalozne zadeve ne sme ostati nepojasnjena, kajti Francija je vsled te zarote proti njenemu kreditu zelo oškodovana.

Madjarski minister notranjih zadev o aferi.

Minister Rakovsky je dal dopisniku »Petit Parisien« par odgovorov v zadevi ponarejevalske afere. Izjavil je, da je madjarska vlada zvedela za to žalostno afero šele z aretacijo treh madjarskih agentov na Nizozemskem. Preiskava se vodi z največjo naglostjo, vestnostjo in natančnostjo. Sam minister je delal 14 dni skoraj noč in dan in občuduje vztrajnost in delavnost svojih uradnikov. Na vprašanje, če ima afera politično ozadje, je minister odgovoril: Vsaka zadeva, v katero so zapletene osebe, ki stoje v kaki javni funkciji, je kolikor toliko politična. Nismo še mogli ugotoviti, kakšni »narodni in patriotični« nagibi so vodili krivce. Toda jaz verjamem, da so mnogi od zaprtih žrtve politične nervoznosti, ki vlada v državi. Tri leta, ko vodim ministrstvo notranjih zadev, se trudim, da bi končal razne navidezno domoljubne avanture, ker sem vedel, da imajo lahko nedogledne posledice.

Ponarejalec češkoslov. kron.

Praga, 10. jan. (Izv.) Tu je policija aretirala ponarejevalca Georgevica, ki je izdeloval 1000 kronske bankovce in jih razpečaval. Pri zaslišanju je priznal, da je že 10 komadov ponarejenih bankovcev spravil v promet. Policija je našla tudi klišeje.

ZA MAŽARSKIM — PORTUGALSKI ŠKANDAL.

Amsterdam, 11. jan. (Izv.) Kakor poroča »Nieuwe Rotterdamsche Kurir«, je haaška policija aretirala dve osebi radi ponarejanja portugiških bankovcev. Osebi sta agenta Anglo-banke v Lisabonu, ki sta s pomočjo ponarejenih listin naročili pri vrdki Waterloo & Co. v Londonu za portugalsko vlado bankovcev v vrednosti 25 milijonov holandskih goldinarjev. »Algemeene Handelsblatt« poroča, da so v zadevo zapletene jako visoke osebnosti s Portugalskega, med njimi tudi neki lisabonski notar. Agenta bosta jutri izročena državnemu pravdništvu.

Ponarejevalci tisočdinarskih bankovcev izsledeni.

Zagreb, 11. januarja. (Izv.) Načelniku oddelka za javno varnost v ministrstvu za notranje zadeve Žiki Laziću in uradniku zagrebške policije dr. Bogdanoviću je uspelo izslediti na Nemškem izdelovalnico za ponarejene 1000 dinarske bankovce. Izsledila sta jo v Duisburgu, klišeji so pa iz Herfa. Ravnateljstvo zagrebške policije še nima podrobnih vesti. Prejelo je samo brzojavko Žike Laziča, v kateri javlja, da je njuna pot popolnoma uspela. Kakor mislijo, je vodil vse delo ponarejanja Peter Javor, stanujoč v Duisburgu, a rodom iz Like.

Belgrad, 11. januarja. (Izv.) V zadevi ponarejenih tisočdinarskih bankovcev je ravnatelj Narodne banke obiskal zun. min. Ninčića in predložil par eksemplarjev ponarejenih tisočdinarskih bankovcev.

Berlin, 11. jan. (Izv.) »Berliner Zeit am Mittag« poroča, da je policija v predmestju Bielfelda izsledila ponarejevalnico denarja, v kateri so izdelovali 1000 dinarske bankovce. Kar so našli blaga, so zaplenili, tipografa Altmanna, Jugoslovana Mejla in lastnika tiskarne so prijeli. Razen tega so aretirali tudi več državljanov kraljevine SHS.

Berlin, 11. jan. (Izv.) Poizvedbe po izdelovalnicah 1000 dinarskih bankovcev so dognale, da so ponarejevalci razpečavali 1000-dinarske bankovce tudi v Bruslju. Prijeli so 2 osebi. Ena je nemški trgovec. Sumijo ju, da sta sodelovala pri nakupu potrebnega papirja. —

FRANCOSKA KRIZA IN SOCIALISTI.

Pariz, 11. jan. (Izv.) Na socialističnem kongresu je izjavil Paul Beaucourt, da bi Renaudel in on pristala na to, da se stranka kot manjšina udeleži vlade, ako bi stranka sama lahko izbere ministrstva, ki bi jih prevzela. Rotil je socialiste, naj nikar ne prevzamejo odgovornosti zato, da se umaknejo levičarski večini in tako preprečijo obnovo Francije.

Shod HPS v Šidu.

Zagreb, 11. januarja. (Izv.) Včeraj je priredila HPS dobro uspeli sestanek v Šidu v Sremu, na katerega so prišli strankini pristaši iz 18 krajev v skupnem številu več stotin ljudi. Govorili so dr. Šimrak, Stj. Barić in dr Thürinnger. Sestanek je trajal cel dan do 5 pop. s kratkim presledkom opoldne. Nekateri radikali iz Šida so prišli na sestanek in ga hoteli motiti. Značilni so za razpoloženje v radik. krogih vzkliki teh radikalov na sestanku, ki so vzklikali Pribičeviču, zahtevali vpostavitev narodnega bloka PP in izjavljali, da nočejo revizije ustave in da zahtevajo močno vojsko, da morejo lažje vladati nad Hrvati in Slovenci.

STRANKA HRVATSKIH FEDERALISTOV.

Zagreb, 11. januarja. (Izv.) Včeraj je bil tukaj sestanek HZ. Na sestanku so sklenili, da stranko razpuste in da osnujejo novo stranko, kateri so nadeli ime Hrvatska federalistična seljačka stranka. V njej so bivši zajedničarji in nekateri radičevski disidenti. V socialnem pogledu je stranka prevzela program HRSS, v državnopravnem pogledu pa zahteva federalistično ureditev države s 5 pokrajinami: Srbijo, Bosno, Črnogoro, Hrvatsko in Slovenijo. Predsednik stranke je dr. Ivan Lorković, podpredsedniki pa radičevski disident Jalžabetić, Uroić, Jagatić in dr. Polić. Po sestanku je izjavil ugleden član stranke, da je nova stranka prevzela ves program HRSS razen avijatike.

VSEUČILIŠČA OSTANEJO.

Belgrad, 11. januarja. (Izv.) Predsednik fin. odbora Radonjić je izjavil, da bo prišel proračun ministrstva za prosveto na vrsto med zadnjimi. Današnja »Politika« prinaša v tem sledečo notico: »V fin. ministrstvu se je na posebni konferenci končno razpravljalo o proračunu prosvetnega ministrstva, ki bo znašal okrog 800 milijonov dinarjev. Redukcije, ki so se izvršile, so precej velike (vendar bodo ostala vsa dosedanja vseučilišča), radi tega je snoči odpotoval v Zagreb podtajnik Pasarić, da bi obvestil Radiča o vseh spremembah v proračunu.«

VPRAŠANJE ZAVODA SV. JERONIMA.

Belgrajska »Pravda« poroča, da se spor zaradi Zavoda sv. Jeronima v par dneh končnoveljavno likvidira na ta način, da se naši državi prizna pravica, da imenuje upravo zavoda. Takoj nato se bodo nadaljevala pogajanja o konkordatu. Dosedanji poslanik pri vatikanu se premesti v zunanje ministrstvo ter namesto njega imenuje nov poslanik.

REQUIEM ZA ITALIJANSKO KRALJICO-MATER.

Belgrad, 11. januarja. (Izv.) Dopoldne se je vršil v katoliški cerkvi slovesen requiem povodom današnjega pogreba italijanske kraljice-matere Margherite. Slovesnosti v kat. cerkvi so prisostvovali kralj, princ Pavle, princezinja Olga in celokupno dvorsko osobje. V imenu vlade so bili navzoči ministri Gjuričić, Ninčić, predsed. narodne skupščine in cel diplomatski zbor.

NOVI AMERIŠKI POSLANIK.

Belgrad, 11. januarja. (Izv.) Tukajšnji ameriški poslanik Lodge je prestavljen. Na njegovo mesto pride dosedanji ameriški poslanik v Kopenhagenu in profesor na Columbia university v Newyorku mr. Prince.

Roparji napadli in zažgali vlak.

Mehiko, 11. jan. (Izv.) Kakor poročajo listi iz Guatemale je napadlo 20 oboroženih in zakrinkanih roparjev med postajo Guadajaro in mehikansko mejo potniški vlak. Večino potnikov in vlakospremnega osebja so pobili. Živih je ostalo samo 7 oseb, ki so težko ranjene. Ko so roparji opravili svoj posel, so vlak zažgali. Roparje je vodil bivši polkovnik. Iz vlaka so izropali 30.000 pesov. Brzojavne zveze so prekinili.

Mehiko, 11. jan. (Izv.) Izpod ruševin zgorelega vlaka so potegnili 30 ogorelih trupel. Zgoreli so vsi vozovi. Roparji so baje vlak napadli, ker so hoteli zajeti generala Ferrarijo. Roparji so zbežali s strojem, katerega so nekaj postaj daleč od kraja svojega napada vrgli iz tira.

Mehiko, 11. jan. (Izv.) Kakor poročajo iz Guadajare je dal general Ferraria, vojaški poveljnik v mestecu Jalisco, generalu Torresu ukaz, da roparje zasleduje.

Svetovna politika

△ **Bolgarska dobi posojilo od Anglije.** V londonskih političnih in gospodarskih krogih prevladuje mnenje, da bo nova bolgarska vlada najbrž v kratkem dobila večje posojilo za naselitev bolgarskih beguncev. Dočim Cankov ni mogel dobiti niti pol milijona funtov šterlingov, se pričakuje, da bo nova vlada dobila 2 milijona.

△ **Popolari gredo v parlament?** Italijanski listi poročajo, da je poslanski klub popolarov po temeljitem razgovoru o političnem položaju sklenil z večino glasov, da zapusti Aventin (zbornico stroge opozicije) in se vrne v parlament. Znano pa je, da hočejo fašistovski poslanci vsaki stranki aventinske opozicije zabraniti vrnitev v parlament.

△ **Mussolini ukazuje molčati.** Mussolini zahteva, naj izostane v listih rubrika o njegovih sprejemih in razgovorih. Fašistovski »Popolo« d' Italia« piše, da se je treba molčé pripravljati. Vsa Evropa se nemirno giblje. Na milijone brezposelnih je od Moskve do Londona, od Varšave do Rima, škandali, politične krize, bojevita bliskavica vsepovsod. V teh razmerah je treba biti čuječ in tih, kajti to je geslo, ki ga Mussolini ukazuje sporočiti fašistom v letu milosti 1926.

Beležke

△ **I, seveda, »Jutro« je povsod zraven!** Namreč kadar le more kako napasti in oblatiti sv. stolico. Zdaj jo direktno dolži udeležbe na mažarski aferi in piše: »Ti dogodki so nov dokaz, kakšen duh vlada proti nam v Rimu. Škofje v Jugoslaviji se brez potrebe vtikajo v domačo politiko, ki nič noče ne njim, ne katoliški veri. Naj bi raje povedali svoji gospodi v Rimu in duhovnim bratom v Pešti, naj se nehajo udeleževati skupno s fašističnim Rimom vsakega sovražnega dejanja, proti obstoju naše države. — Mi smo že večkrat ugotovili, da »Jutro« v svojem fanatičnem sovraštvu so katoliške Cerkve in njenih služabnikov ne pozna nobene meje; ni čuda naposled, saj predstavlja »Jutro« v prvi vrsti tisto »domačo politiko, katoliškim škofom in katoliški veri nič noče«. To sovraštvo »Jutrovo« je od dne do dne huje in izgleda, da bo kmalu popolnoma pobesnelo. To je ena stran »Jutra«; druga pa je ta, da ima o svojem občinstvu tako nizko mnenje, da mu brez vsakega pomisleka servira tudi največjo budalost. To je pač »napredna« vzgoja.

Dnevne novice

★ **30 letnica dr. Mihe Klaića.** Hrvatje se te dni spominjajo 30 letnice smrti dr. Mihe Klaića. Klaić je bil rojen v Dubrovniku leta 1829. Srednje in visoke šole je dovršil v Italiji, profesorski izpit pa je napravil na Dunaju. Služboval je kot profesor v Dalmaciji, kjer se je najživahnejše udeleževal narodnega gibanja v šestdesetih letih in kasneje. Bil je vedno pristaš narodne stranke. V dalmatinski sabor je bil izvoljen že zgodaj; leta 1870. je bil izvoljen tudi v dalmatinski deželni odbor, kjer je ohranil svoje mesto vse do svoje smrti leta 1895. Tu si je pridobil Klaić znatnih zaslug posebno na finančnem in šolskem polju; zgradil je dalje tri velike moderne bolnice: v Šibeniku, Zadru in Dubrovniku. Leta 1873. je bil Klaić izvoljen tudi v dunajski državni zbor, katerega član je ostal do svoje smrti. Ko se je leta 1893. osnoval na Dunaju skupni klub hrvatskih in slovenskih poslancev — po prizadevanju dr. Kreka — mu je bil dr. M. Klaić prvi predsednik.

★ **Proslava Begovićeve 25 letnice v zagrebškem gledališču.** Minulo soboto zvečer je zagrebško Narodno gledališče proslavilo pisateljsko 25 letnico Milana Begovića. Na odru so Begoviću čestitali, naglašujoč njegove zasluge za hrvatsko književnost in posebej dramatsko umetnost, zastopniki Društva hrvat. književnikov, belgrajskega gledališča, prosvetnega ministrstva itd. in mu izročili darove. Nato so uprizorili najnovejše Begovićevo delo »Prstolovec pred vrati«. — Na poti v gledališče je bila ta dan Begovića zadela nezgoda: neki avtomobil ga je podrl na tla; po srečnem slučaju je pa pisatelj ostal nepoškodovan.

★ **Javno vprašanje.** Predsednik Kmetijske družbe g. Sancin je na zadnji seji te družbe podelil enemu izmed odbornikov ukor zaradi zadnjega občnega zbora. Tam je baje ta odbornik imenoval nekega gostilničarja, političnega pristaša g. Sancina »g. hotelir«, kar je tudi v resnici. Čudimo se, da se nekateri gospodje, kadar so na občnem zboru Kmetijske družbe, sramujejo svojega stanu. Predsednika Kmetijske družbe pa prosimo pojasnila, na podlagi katere točke pravil je upravičen dajati na seji ukore za dogodke z občnega zbora. — Več odbornikov.

★ **K zaposlenju inozemcev** v naših domačih podjetjih smo dobili z dobro informirane strani sledeče: Pri Trboveljski premogokopni družbi službuje tudi neki gospod, ki so ga ob preobratu delavci nagnali iz Trbovelj. Omenjeni gospod je zagrizen Nemec, ki sedaj šikanira ne le delavstvo, temveč tudi uradništvo; njegove šikane se niso ustavile niti pri ravnateljih trboveljskega in zagorskega rudnika, katera gospoda sta znana kot najboljša strokovnjaka. Odvzemati se je začela zemlja uradnikom in delavcem in to vse na nasvet tega gospoda. Da tak gospod ne more biti naše vere, pripominjamo samo mimogrede. Na tega gospoda opozarjamo inspekcijo dela ter ministrstvo za socialno politiko in trgovino, to tembolj, ker imamo Slovenci lesnih nakupovalcev v izobilju brez posla. Družba sama ima med drugimi tudi prošnjo nekega lesnega strokovnjaka, ki so ga Italijani zaradi narodnosti pregnali. Družbo pozivljamo, da temu gospodu — inozemcu malo pristriže njegovo »lange Peitsche, mit welcher ich die Trifailer von Laibach aus durchpeitschen werde.« Tako se je ta gospod izrazil ob neki priliki. Če ne bo šikan konec oziroma če se ne bodo storjene krivice popravile, bomo storili še druge jako uspešne korake. —č.

★ **Za generalnega ravnatelja državnih železnic** je s kralj. ukazom znova imenovan Mih. Ilić. Dosedanji gen. ravnatelj Babović je upokojen.

★ **Imenovanje v zunanjem ministrstvu.** V zunanjem ministrstvu je imenovan za načelnika v oddelku za trgovinske pogodbe Sava Kukić.

★ **Dijaška loterija.** Da nagradi kupovalce svojih srečk in si pridobi še novih, je Dijaško podporno društvo povečalo število svojih dobitkov od 1041 na 1266, in sicer za 25 dobitkov po 100 Din, 100 po 50 Din in 100 po 25 Din. Razprodaja se vrši po deželi do 22. januarja, v Ljubljani pa do ure žrebanja. Vsa naročila izvršuje takoj pisarna v Akad. domu, Miklošičeva cesta 5.

★ **Lep zgled.** »Pravda« prinaša daljši sestavek o ge. Zori M. Djokičevi, ki je posebna dobrotnica dece v domu Materinskega udruženja v Beograd. Ga. Zora Djokičeva je soproga odličnega časnikarja, a sama je lastnica »Francoskega modnega salona«, prvovrstnega ateljeja, ki ga sama osebno vodi. Sama pripoveduje o sebi: Bila sem od mladosti vajena resnega dela; pri svoji materi sem se naučila krojenja in šivanja, za kar sem že zgodaj kazala izredno nadarjenost. Ker mi je zakon, v katerem sem drugače izredno srečna, ostal brez otrok, a moj mož je v svojem poklicu zelo zaposlen, nisem vedela, kam s časom. Glasovir, čitanje, družabnost — vse to mi nikakor ni zadovoljevalo. Prosila sem svojega moža, da mi omogoči, da morem svoj čas uporabiti na koristen način, v resnem delu. Pristal je in lani sem otvorila modni salon. Kljub vsem ogromnim opremnim stroškom sem že prve mesece imela toliko dohodkov, da sem mogla obdarovati deco v Mater. udruženju. Srečna sem, da se vsak dan utrudim v resnem delu, srečna, da morem s sadovi svojega dela osrečevati revno deco. Svojo delavnico hočem razširiti v pravo tovarno. Sklenila sem in hočem držati: tretjino čistega zaslužka bom dajala vedno v človekoljubne svrhe.« — Gospa Zora Djokićeva je žena tridesetih let in kakor kaže slika, izredno prikupne zunanjosti. Tip nove žene? Ne bi bilo slabo!

★ **Pospešeno delo pravosl. velikega duhovnega sodišča.** Veliko duhovno sodišče v Belgradu bo pospešilo svoje delo, da v najkrajšem času reši vse vloge za ločitve zakona, ki so bile vložene od konca vojne do sedaj. Svoje delo upa dovršiti najdalje do srede prihodnjega meseca.

★ **Trafikanti ribniškega sodnega okraja** vprašamo, zakaj ne dobimo ob določenih urah tobančih izdelkov, ampak le od 1. do 4. ure popoldne. — Kaj poreče na to Monopolska uprava? Je li to v korist ali škodo državnih monopolskih dohodkov? — Prizadeti trafikanti.

★ **Hajduški nastop.** Iz Št. Petra pri Novem mestu nam pišejo: »Slovenec« je v svoji letošnji številki 4. prinesel članek z napisom »Hajduški nastop«, ki je pa malo netočen: Kaj je na stvari? V belocerkovski občini je neka vas z imenom Družinska vas. Nekateri fantje te vasi so daleč na okrog znani kot taki suroveži, da pač ne zaslužijo imena fantje. Kronovski orožniki imajo ž njimi neprestano opravka, ker povzročajo v bližnji okolici nemir in delajo nasilje. V Belocerkev, kjer je njihova domača fara, si že ne upajo več; ravno tako ne v Šmarjeto. Iz obeh krajev so jih že večkrat s silo odpodili. Dne 3. januarja 1926 (torej ne 3. decembra 1925) je prišlo med dopoldansko službo božjo okrog 15 fantov iz gori omenjene vasi. Oboroženi so bili z dolgimi noži, hoteč delati v Št. Petru nasilje, kakor so ga svojčas že drugod. Preden so šli na svoje »delo«, so spili v Šegulovi gostilni 17 litrov vina. Radi bi bili že tu delali nemir in pili še dalje, a gostilničar jih je odslovil iz svojih prostorov. Po končani popoldanski službi božji so začeli z razgrajanjem po vasi, dočim je par fantalinov že pri popoldanski službi božji delalo nemir v cerkvi. Kar so počenjali po vasi St. Peter, je naravnost nezaslišano. Mirne pasante in vaščane so zasledovali brez vsakega povoda z noži. Ljudje so morali iskati zavetja za zaklenjenimi durmi. Domači fantje so ravno snažili pri Krki požarno brizgalno, pa so navalili nanje podivjani pritepenci, tako da so morali gasilci poskakati v čolne in se umakniti nasilnežem na drugo stran Krke. Končno so se domačini otresli strahu ter oboroženi z vsakovrstnim orodjem pognali nadležneže nekaj metrov iz vasi, kjer so si držali bojno črto, dokler ni prišlo orožništvo. Nič ni res, da bi fantalini navalili na orožnike z noži, kakor se je poročalo. Da bi bila kakemu orožniku pretila smrtna nevarnost, tudi ne bo res. Pred orožniki imajo prevelik strah. Tudi ni res, da bi bili nekega mimoidočega voznika potegnili z voza; kajti vaščani so ga opozorili na nevarnost, nakar je voznik v Št. Petru toliko časa čakal, da so orožniki hajduke prepodili. Župana Bevca so pač zasledovali do hišnih vrat z noži, niso pa po zaklenjenih vratih razbijali. Ti falotje so namreč vsled pogostih kazni preveč izšolani in vedo dobro, česa se jim je varovati, da nimajo opravka z državnim pravdnikom. Zdi se, da pred okr. glavarjem nimajo posebnega rešpekta. Dobro bi bilo, da bi novomeški okrajni glavar s tem tički pošteno obračunal, da bi jih minilo

veselje zahajati celo v tuje fare in ondi mirnim ljudem delati nasilje in nemir.

★ **Tiskarski škrat je slab računar.** Pod naslovom »Kje se dobe« je napisal v nedeljskem »Slovencu« dne 10. jan., da bo žrebanje loterije Dijaškega podp. društva čez 14 dni, izračunal je pa, da bo to 15. januarja. Cenj. čitatelji so to napako gotovo že sami popravili in vedo, da bo žrebanje 24. januarja ob treh popoldne v Akademskem domu na Miklošičevi cesti, kakor je bilo že prej javljeno in se bere tudi v isti številki »Slovenca«.

★ **V Zagrebu otvarjajo — zastavljalnice.** »Obzor« poroča, da se v Zagrebu v kratkem otvorita še dve zastavljalnici: ena kot podružnica dosedanje javne, drugo pa otvori neki zasebnik, ki ima v to svrho že dalj časa koncesijo. Znamenje časa!

★ **Bolnišnica brez opreme.** Na Sušaku je dograjena velika nova bolnišnica, ki je po ločitvi Hrv. Primorja od Reke postala nujna potreba. Vlada je bila obljubila, da bo nakazala za bolnišnico vojaške postelje iz reparacij in tako tudi opremo za operacijsko dvorano. Svoje obljube pa vlada ni izpolnila in sedaj stoji bolnišnica neopremljena, a bolniki ostajajo brez potrebne pomoči. V Belgrad je odšla posebna deputacija, da izdreza odpomoč.

★ **Vlom v kočo na Kamniškem sedlu.** Iz Kamnika nam poročajo, da so neznani zlikovci vlomili zadnji teden v Kamniško kočo na Kamniškem sedlu. Vlomili so skozi okno, ki nudi razgled na Planjavo in pri onem, ki gleda v Kamniško Bistrico. V sobi je bilo vse polno snega. Okna so sedaj za silo zopet zadelana. Vlomilci so hoteli priti do kuhinje, ki je pa seveda prazna.

★ **Fantovski pretep.** Iz Špitaliča pri Motniku poročajo: V noči 7. januarja so se sprli fantje med seboj; konec prepira je bil, da je brez vsakega večjega povoda zadobil Levc Franc iz blagovške okolice težke poškodbe. Ima zbite tri zobe, hude rane po glavi in po životu. Na cesti, kjer se je vršil pretep, je stala velika mlaka krvi. Poklicani zdravnik je konštatiral težke telesne poškodbe in da je življenje v nevarnosti. Fanta so prepeljali na njegov dom.

★ **Zlatnik v »Zlatorogu«** so dalje našle gospa Marija Mauri na Vrhniki, gospa Ljuba Kos na Dobravi in gdčna Terezinka Mirtič, posestnikova hči v Vavti vasi.

★ **Oglejte izložbo** najmodernejših plesnih čevljev nasproti Mestnega doma.

Ljubljana

⊙ **Katehetski sestanek** bo v sredo, 13. t. m. ob 5. uri v posvetovalnici Jugoslovanske tiskarne. Poroča prof. J. Mlakar o načrtu za novo veroučno knjigo za IV. r. srednjih in tem podobnih šol.

⊙ **Rokodelski dom.** Danes bo redna pevska vaja, katere naj se vsi gg. pevci zanesljivo udeleže. Tudi novi pevci so nam dobrodošli. Pričetek vaje točno ob 8. uri zvečer.

⊙ **Časnikarjem.** Vse člane J. N. U., ki so se priglasili h kurzu francoščine, in tisti, ki nameravajo to še storiti, naj se udeleže danes ob 4. uri sestanka v uredništvu »Slov. Naroda« v Knaflovi ulici.

⊙ **Tiskovna pomota.** V sobotni številki smo omenili, da je bila na predavanju prof. dr. Fr. Kautskega premajhna udeležba. V resnici je bila le balkonska dvorana premajhna za izredno velik obisk, tako, da je kakih 30 ljudi moralo oditi domov, ne da bi našli prostora.

⊙ **Društvo uslužbencev mestnega dohodarstvenega urada v Ljubljani** je podalo ravnateljstvu mestnega dohodarstvenega urada v Ljubljani kot prvi tozadevni inštanci, nadalje gerentskemu svetu, velikemu županstvu, Delavski zbornici v Ljubljani in ministrstvu za socialno politiko v Belgradu prošnjo sledeče vsebine: »Ker za uslužbence mestnega dohodarstvenega urada v Ljubljani še vedno obstoja 12 urni delavni čas, kar znaša tedensko 72, z nedeljami celo 84 ur, je društvo že imenovanega urada sklenilo prositi gerentski svet ljubljanski, da nam blagovoli urediti delavni čas na osem ur oziroma 48 tedensko z nedeljo na največ 56 ur. Upamo, da nam čislani gerentski svet ne odreče naše prošnje, ker prosimo le za to, kar smo po zakonu o zaščiti delavcev upravičeni prositi. — Vse druge urade in inštance pa naprošamo za blagohotno posredovanje. K temu nimamo namena pridajati nikakega posebnega komentarja, ker dovolj govori dejstvo, da mora še ob današnjem času, ko vlada tako obilna in kruta brezposelnost pri nas, pretežna večina uslužbencev delati po 12 ur in mnogokrat celo po 13 in 14 ur dnevno, ter ob nedeljah 24 ur, da si zamenjajo službo. Naprošamo tem potom vse tiste, ki čutijo z nami, da nas podprejo s svojim posredovanjem. Društvo uslužbencev mestnega dohodarstvenega urada v Ljubljani.«

⊙ **Zveza uradnic in trgovskih nastavljenk** »Krekova prosveta« obvešča tem potom vse članice, da se tečaj za ročna dela vrši vsako sredo od pol 7.—9. ure zvečer. V pondeljek, dne 18. januarja pa bo občni zbor naše zveze. Pred občnim zborom zanimivo predavanje. Vabimo vse članice, da se ga sigurno udeleže. Odbor.

⊙ **Umrli so v Ljubljani:** Peter Dovžan, delavčev sin, hiralec, 19 let. — Matevž Podlipec, mestni ubogi, 75 let. — Neda Marija Sič, profesorjeva novorojenka. — Anton Storovšek, delavec, 31 let. — Andrej Tomažič, dninar, 20 let. — Ignacij Gašparič, železniški skladiščnik, 55 let. — Marija Savenc, zasebnica, 80 let. — Anton Melik, posestnikov sin, 18 mesecev. — Marija Mlakar, zasebnica, 78 let.

⊙ **Krojni tečaj.** Urad za pospeševanje obrti je otvoril 7. t. m. 2 prikrojevalna tečaja za krojače. Pouk se vrši na tehnični srednji šoli in sicer en tečaj od 14. do 17. in drugi od 18. do 20. ure. V obeh tečajih je vseh učencev 75. Vodja tečaja je strokovni učitelj g. Alojzij Knafelj.

⊙ **Državna posredovalnica za delo v Ljubljani.** V času od 27. do 31. marca 1925 je bilo v Državni borzi dela razpisanih 57 službenih mest. 107 oseb je iskalo dela, v 37 slučajih je borza posredovala z uspehom in 6 oseb je odpotovalo Od 1. januarja do 31. dec. 1925 je bilo skupaj razpisanih 5613 prostih mest, 8332 oseb je iskalo dela, v 3476 slučajih je borza posredovala z uspehom in 2093 oseb je odpotovalo.

Celjski shod Županske zveze.

Celje, 10. januarja.

Že v zgodnjih urah so se zbirale danes zjutraj gruče kmetskih zastopnikov, med njimi skoro vsi župani in občinski odborniki somišljeniki SLS, da podajo z javnim nastopom in z mnogobrojnostjo udeležbe učinkovit protest proti dosedanji krštvi občinske avtonomije in da skupno s svojim voditeljem dr. Korošcem branijo pravice svojih občin. Shod se je vršil v veliki dvorani Narodnega doma, ki je bila napolnjena do zadnjega kotička. Odziv na vabilo je bil nad vse razveseljiv. Shoda so se udeležili ljudje, ki so morali že v najzgodnejših jutranjih urah na pot. Radi neugodnih železniških zvez je prišel velik del zborovalcev šele ob 10 v dvorano.

Za predsednika zborovanja je bil izvoljen narodni poslanec g. Škobrne, župan iz Rajhenburga, ki je podal besedo prvemu govorniku dr. Korošcu. Govornik je opisoval socialne in kulturne naloge naših občin, naloge, ki so deloma zapisane v našem občinskem zakonu, deloma nezapisane, a nujno zahtevane od sedanjih razmer v človeški družbi, posebej še v našem slovenskem narodu. Njegov govor bodo obširno reproducirali naši štajerski listi. Apeliral je tudi na župane in odbornike, da v sedanjem volilnem boju za Delavsko zbornico dejansko pokažejo svojo solidarnost z delavstvom s tem, da podpirajo krščansko delavsko listo, ki jo je vložila Jugoslovanska strokovna zveza. Vsi krščansko misleči slovenski stanovi naj storijo svojo dolžnost napram krščanskemu delavstvu.

Nato je govoril dr. Leskovar, župan iz Maribora, in sicer o občinski avtonomiji. Izvajal je: Kot je že g. predgovornik poudarjal, obstoji vsa državna uprava na prvotni celici, to je na občini. Občinske zadeve so bile urejene s starim avstrijskim zakonom iz leta 1862. in je bilo posameznim deželnim zborom prepuščeno, da izvedejo podrobno občinsko zakonodajo s posebnimi zakoni. V smislu značaja občin samih na sebi in glasom imenovanega zakona ima vsaka občina dva delokroga: lastni in prenešeni. V lastni delokrog spadajo zadeve, ki se tičejo urejevanja lastnih zadev posebno gospodarskih in kulturnih ter ono, kar se lahko izvede z lastnimi sredstvi. Prenešeni delokrog pa obsega sodelovanje občine pri javni državni upravi. Tu gre posebno za sodelovanje ob priliki podeljevanja različnih koncesij. Enako je bilo med vojno pri dajatvah, ki jih je predpisovalo vojaštvo in kjer je župan razdelil te dajatve po svoji uvidevnosti med občane. To razmerje in sodelovanje med državo in občino je izredno velikega pomena. A žal so se ti odnošaji sedaj med državo in občino korenito spremenili. Poglejmo sedaj samo v šolskem oziru. Prej smo imeli posamezne krajne šolske odbore, ki so imeli pravico predlagati okrajnemu šolskemu odboru v imenovanje za učitelja posamezne sposobne osebe. Tako je imelo ljudstvo v občini direktni upliv na učitelje. Sedaj je pa vse to odpravljeno. Za celi okraj predlaga vse učitelje samo ena oseba, to je šolski nadzornik, o katerem se pač ne more trditi, da pozna vse razmere v vsaki posamezni občini. Ravno isto vidimo pri skrbi za ceste. Tu moram omeniti, da je tudi naš stari zakon imel določbo o tlaki, ki je bila občini odrejena, ako se je pokazala potreba, da morajo vsi občinarji sodelovati pri popravi ali napravi ceste. To sodelovanje, ta tlaka, pa je bila sklenjena prostovoljno in sporazumno in je vse delo prišlo v prid dotični občini. Sedaj so pa upeljali neko drugo »tlako«, ki so ji dali ime kuluk. Pri tem kuluku je pa vse drugo. Tu ne odločuje o potrebi poprav cest občina sama, temveč inženir gradbene direkcije in se nato od strani države predpiše po premoženjskih razmerah, koliko dni mora vsak delati zastonj. Ako pa noče ali ne more delati, so ga hoteli prisiliti, da plača tozadevno odškodnino. To so pa hoteli tako izračunati, da bi marsikdo moral plačati na leto po 600 do 1000 delovnih dni, čeravno ne šteje leto več kot 366 dni. Ta denar bi se pa ne zbiral v občinsko blagajno, temveč v Belgradu, odkoder pa se ne bi nikdar vrnil. Saj vidimo to pri kaldrmini, kjer je vplačano na primer za mariborsko občino že nad 4 milijone dinarjev, ki pa kljub vsemu prizadevanju tiče še vedno v Belgradu. Zato zahtevamo, da se vsi taki prispevki zbirajo direktno v občinsko blagajno, tako da jih bo občina lahko sama upravljala. Zakonodaja nam je vzela nadalje tudi socialno skrbstvo in seveda tudi tozadevne dohodke. Poglejmo le bolniško zavarovanje, borzo dela, ki jo hoče sedanji minister ukiniti. Po teh zavodih se zbirajo ogromne vsote denarja, ki gredo vse v druge blagajne, ljudstvo pa nima prav ničesar od tega. Kaj bi ne bilo bolje, ako bi se ves ta denar zbiral v občinskih ubožnih svetih, kjer bi občina pravično in po dejanski potrebi razdeljevala te vsote med svoje revne in potrebne občinarje. Tako je pa država odvzela občini te dohodke, ubogi sloji pa tipe pomanjkanje. Nadalje so hoteli tudi doseči, da bi industrija ne plačevala več občinskih doklad kot 100%. Ako to store, bo morala marsikatera občina zapreti svoje urade. Pri tem pa seveda ne gledajo na to, da so največja bremena državne doklade k osnovnim davkom.

Najvažnejša naloga občine je, da rešuje v svojih sejah letne obračune. Na ta način se je ljudstvo navadilo racionelnega gospodarstva, ker se morajo tukaj odborniki naučiti, kako je treba že v naprej ugotoviti vse dohodke in preskrbeti kritje. To je ne samo v korist občini kot taki, temveč tudi indirektno vsem občinarjem, ker upliva to delo na občinarje vzgojno, da si tudi oni tako urede svoje domače gospodarstvo. In zato je pri nas ljudstvo zrelo in tudi ni zmožno nikake aviatske politike kakega Radića. Take demagoške stranke pri nas ravno vsled tega nimajo tal, ker zna ljudstvo presoditi, kaj je v korist občine in naroda in kaj mu škoduje.

V prenešenem delokrogu pa nam vlada nalaga vedno bolj take naloge, ki se prav nič ne tičejo občine. Zakaj imamo n. pr. poštne urade? In kljub temu morajo biti župani dostavljavci raznih odlokov in ukazov. Tako degradirajo župana za vladnega izvršilnega organa. Nadalje je obstojal načrt, glasom kojega naj bi se združile nekatere občine v eno skupno občino. V to občino naj bi pa pošiljala država svoje uradnike, kateri bi po svoji lastni volji gospodarili tako, kakor bi jim vsakteri režim nalagal. Na ta način bi bili ti uradniki politični pripadniki le ene stranke, ki je momentano na vladi in tako njeni prigan'ači. Politične strasti bi se na ta način še bolj razpalile. Občinarji sami bi pa ne imeli v svoji občini prav nikake veljave in besede. Občinski urad bi se spremenil v agitacijsko pisarno.

Mi pa moramo čuvati svojo domačo avtonomijo, ker sicer ne bomo samo politično, temveč v prvi vrsti gospodarsko propadli. Uresničiti se morajo besede zakona iz leta 62, ki pravi: podlaga svobodne države je svobodna občina. (Govornika viharno ploskajo.)

Nato je govoril g. Marko Kranjec in prednašal zborovalcem prednosti skupne organizacije. Na njegov predlog je bil nato odbor Županske zveze enoglasno izvoljen.

Pri slučajnostih se je javil k besedi še enkrat g. dr. Korošec, ki je razložil sedanje politično stanje.

Zborovalci so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem govornikov.

Maribor

□ **Velik nedostatek pri novih zgradbah v Mariboru.** Pod tem naslovom smo priobčili dne 6. t. m. notico, ker smo bili uverjeni, da odgovarja resnici in ker je obravnavalo stavbarske zadeve, katerih sami nismo mogli presoditi. Informirali smo se zdaj na pristojnih mestih ter izvedeli sledeče: Nova mestna hiša v Frančiškanski ulici in nova palača Pokojninskega zavoda za nameščence sta se sezidali večinoma ob prav lepem vremenu, izvzemši 13 dnevnega deževja v mesecu novembru. Takrat pa je bilo zidovje in opeka proti mokroti dobro pokrito in splošno zavarovano. Sicer pa ima vsako zidovje veliko lastne vlage, ki jo dobi iz malte, katera vsebuje precejšnjo množino vode. Zato mora ostati zidovje več mesecev neometano in tako stoji in bo še stalo več mesecev tudi na vseh novih mariborskih gradbah. Prepričali smo se, da ni niti ena stena še ometana. Pač pa se tedaj, ko je nastopilo zopet toplo vreme, veselo in s polno paro zida naprej, da se dovrši stavba v surovem stanju, zgradbe pokrijejo in tako zavarujejo proti vsem vremenskim neprilikam. Ravno radi tega se izrablja sedaj ugodno vreme ter se dela podnevi in ponoči in celo tudi ob nedeljah, to pa samo radi tega, da bi se zidovje obvarovalo pred mokroto, ko nastopi zopet deževno vreme. Samo na ta način je mogoče, da se bo zgradba dovršila čimpreje in s tem odpomoglo naravnost katastrofalnemu pomanjkanju stanovanj. Surove stene pa bodo stale več mesecev neometane, tako, da ni nobene nevarnosti, da bi bila stanovanja vlažna. Če bi se z zidanjem nadaljevalo šele spomladi, bi se ne izgubilo le onih dni, ob katerih se sedaj dela, temveč vse mesece do nove spomladanske stavbene sezone.

Ptuj

Vilo Werhonig je kupil g. Vidmar, dirigent podružnice Trgovske banke v Ptuju.

Prestavljen je vojaški zdravnik kapetan dr. Rado Schober iz Ptuja v Maribor. Preselil se bo še ta teden.

Sejmsko poročilo. Na živinski sejem dne 5. januarja so prignali 176 volov, prodanih je bilo 58 po Din 9—7; 287 krav, prodanih 114 po Din 6.50—2.50. Po Din 2.5 klobasarice; 2 teleti prodani po Din 8—10; 60 juncev, prodanih 14 po Din 6.50—5.—; 105 junic, prodanih 20 po Din 8—5; 14 bikov, prodani 4 po Din 8—4.50; 53 konj in 66 kobil, prodanih 18 po Din 4000—400 komad; 13 žrebet, prodana 3 po Din 600—250. Na svinjski sejem dne 7. januarja so pripeljali 120 svinj, prodanih je bilo 55 po Din 13—10 po debelosti.

Trbovlje

✡ **Volitve v Delavsko zbornico.** Vse podatke o volitvah v Delavsko zbornico dobite v tajništvu Jugosl. strokovne zveze rudarjev na Vodah, v hiši I. del. konsumnega društva.

✡ **Socialisti med seboj.** V nedeljo popoldne so priredili neodvisni socialisti ali prejšnji komunisti javen shod. Na sporedu so bile občinske volitve. Na tem shodu je doživela Korunova skupina, ali kakor jih delavci imenujejo »policajsocialiste in socialpatriote« poraz, katerega se ni nikdo nadejal. Ta poraz jih mora streznili, da se ne bodo vsiljevali med delavstvo, ker ti dobro vedo, kam jih je socialpatriotsko izdajstvo dotiralo. Vodstvo Korunove skupine je za v marcu t. l. razpisane volitve sestavilo volivni odbor, obstoječ iz 14 oseb, ki naj bi zastopali neodvisne in Korunove socialiste. Pozvali so tudi Bernotovo skupino, da brezpogojno (ne smeli bi staviti nobenih pogojev) vstopijo v ta volivni odbor, a zadnji so udeležitev odklonili. Za mnenje delavstva se ni nikdo brigal in to se je na nedeljskem shodu izrecno izreklo **proti vsakemu kompromisu** s Korunovo skupino. Potek shoda je bil že sam po sebi zanimiv. Prvi govornik visokošolec g. Kermavner (neodvisnež) je govoril večinoma o gospodarskih dolžnostih, ki bi jih morala občina imeti v prid delavstva in se kompromisa ni dotaknil. Za njim se je oglasil (korunovec) g. Klenovšek. Frapiran od prejšnjega govora, kateremu ni zamogel oporekati, je govoril za nastop enotne fronte in o reakciji v zadnjih letih, ki je preprečila, da se ni delavstvo moglo udeleževati v občinskem gospodarstvu, o sedemletnem gerentstvu na občini in da je tudi sedanje gerentstvo samo pesek za oči. (Povedal seveda ni, da je sam skoro ves čas sosvetovalec v gerentstvu, da se ni uklonil volji delavstva, izrečene na nekem lanskem shodu proti gerentstvu, da mora izstopiti iz sosveta. Povedal tudi ni o umetno insceniranih sestankih vseh pol. strank, ki so dovedli do zmage TPD itd.) Za njim je nastopil neki Merzelj Pavle. Dolgo nisi spoznal kam meri njegov govor, ki se je sukal o vsemogočih soc. problemih, volitvah intd., socialpatriotom so se oči svetile od veselja, da mož govori v njihov prid — pa so bili razočarani, ko je ob koncu temperamentno izjavil, da so pravi socialisti iz načelnega stališča proti vsakemu kompromisu. Delavstvo mu je živahno pritrjevalo in tako so vsi upi policajsocialistov padli v vodo. Posebno so bili še razijučeni, da **tudi pri volitvi v Delavsko zbornico niti neodvisni socialisti, niti Bernotova skupina ne bodo šli z njimi in ne marajo s policajpatrioti imeti nobenega stika.** Splošno se je pa shod vršil pod vtisom aretacije Jaka Žorga, kateri je bil v petek aretiran in odgnan v laške zapore. Tudi to aretacijo pripisuje delavstvo socialpatriotom.

✡ **Nesreča.** Na Separaciji si je zlomila desno nogo pri kolenu delavka Josipina Hodej. Nesreča se je zgodila pri avtomatični premikalnici za voziček, ko je prišla z nogo v njo. Prenesli so jo v bolnišnico.

✡ **Cesta na kranjski strani** ob Savi je za promet z vozovi zaprta, ker se je v nedeljo popoldan vsula večja količina skalovja blizu graščine »na Jezu« na cesto.

St. Ilj v Slov. goricah.

Politična zloraba gospodarske zadeve. Prebivalci okoli Št. Ilja so v železniškoprometnem oziru, odkar so odpravljeni transitni vlaki v Radgono zelo zapostavljeni. Slišijo se od vseh strani pravične tožbe. Čisto smo skoraj odrezani od ostalega jugoslovanskega sveta. Če se hočemo kam odpeljati, izgubi človek veliko časa, ako hoče porabiti vlake na progi Št. Ilj — Maribor in obratno. Vlaki, ki vozijo na tej progi, ne zadostujejo pravičnim zahtevam obmejnih prebivalcev. Železniška uprava je bila že opetovano na to opozorjena, a povsod najdemo gluha ušesa. Zgodaj zjutraj ob 7 vozi prvi vlak v Maribor, potem pa moramo čakati do 2 popoldne, da se lahko vrnemo. Koliko izgube časa. Cel dan izgubimo, če ima kdo kaj majhnega v mestu opraviti, recimo pri sodniji ali na glavarstvu. Z avstrijskimi vlaki se ne smemo voziti, akoravno smo se smeli do zdaj. Sicer nam tudi s temi ni bilo veliko pomagano, a nekaj je le bilo. Ne morejo za nas uvesti prave kontrole, bojijo se pa, da bi tihotapili(!) S popoldanskimi vlaki ne more človek veliko opraviti. Ob tričetrt na tri gre v Maribor, ob pol šestih zopet nazaj. Kaj nam ta vlak pomaga?! Včasi, če se človek dalje pelja, mora dve noči prenočiti v Mariboru, ako hoče priti zopet domov. Mislilo se je že na vpeljavo potniškega avtomobila in smo vendar na glavni progi. Pred tedni so Pesničani na svojo pest napravili vlogo na velikega župana v Mariboru, da bi se ti nedostatki odpravili, da bi se nam dal saj predpoldne še en vlak in da bi ostali vlaki vozili v primernejšem času. Vloga je krožila pri vseh občinskih in župnijskih uradih. Vsi so jo podpisali. Ni bilo tudi vzroka, da se ne bi

podpisali. To je vendar zgolj gospodarska zadeva. **Nihče ni mislil na intervencijo kakega poslanca.** Tudi ni bila potrebna. Veliki župan bi naj točno informiral železniško upravo v Ljubljani, in bilo bi dobro, šla je k njemu v tej popolnoma nepolitični zadevi posebna deputacija interesentov, ne oziraje se na to, ali so »klerikalci« ali liberalci. Okrožnica pa je prišla v roke pesniških in šent iljskih samostojnežev in ti so vlogo na velikega župana Puclju predložili, češ, naj on intervenira pri ministrstvu. Zdaj pa izgleda stvar tako, da se Pucelj za nas poteguje, in nas ta edini samostojni poslanec na Slovenskem zastopa, nas, ki smo »klerikalci« do mozga. Cela stvar je velika hudobija in naperjena proti našemu vrlemu poslancu Žebotu, češ, glejte tako je on nemaren, da se mora samostojnež za »klerikalce« potegovati. Taki so »klerikalni« poslanci! Pri podpisovanju ni nihče mislil na Puclja — razven politični zahrbneži samostojnega kalibra. Če bi bili vedeli, da se bo ta stvar politično zlorabila, nihče od nas ne bi bil podpisal. **A okrožnica je bila naslovljena na velikega župana.** Takih reči so zmožni le zagrizeni »svobodomiselci«. Povsod in vedno so v nasprotnem taboru krščanskega in poštenega ljudstva. Delajo proti lastni vesti, da le »farju« nagajajo. Nikjer nimajo zaslombe pri ljudstvu. Ker nimajo nobenega vpliva, si skušajo pomagati s takimi intrigami. Za nas pa velja ta nauk, da tudi v gospodarskih zadevah ne smemo takim ljudem nič zaupati in verjeti. Mi se bomo teh ljudi izogibali. Še tesneje pa se bomo oklenili naše krščanske stranke SLS in njihovih voditeljev. Velja: Liberalcu nulla fides.

Duhovniki, ki so leta 1901. zapustili mariborsko bogoslovje, obhajajo 25letnico svojega mašništva v Št. Ilju in sicer 4. avgusta 1926, če nam Bog da življenje. Naj bodo dotični gospodje na to opozorjeni. Prelat dr. Slavič bo imel slovesno službo božjo.

Smrtna nesreča. Na 2. t. m. je bil na našem pokopališču pokopan mladenič Drozg Gran, viničarski sin iz Ranc pri Spodnji Kungoti. Prišel je 30. dec. 1925 na železniški progi v Belenčah pod stroj. Vračal se je po progi omenjenega dne okoli 4 zjutraj domov. Da bi prišel prej domov, ni šel po navadni poti, ampak je šel po tiru. Stroj ga je čisto razmesaril. Nekaj kosov trupla so našli na progi, drugo truplo pa je zavlekel stroj v Spielfeld. Finančni in carinski uradniki so pustili truplo brez kakih težav in brez carine pripeljati v Št. Ilj. Drozg je prišel pred par dnevi od vojakov in je bil komaj 21 let star. Celo noč je s fanti na Belenčah pri Garuvih bučno seme lušil in zgodaj zjutraj je odšel — v smrt.

Ljudsko gibanje. Rojenih je bilo v naši fari lansko leto 87 otrok, 38 moških in 49 žensk. (2 več kot 1924. leta.) Umrlo jih je 50 (24 moških in 26 žensk), 10 več kot 1924. leta. Poročenih je bilo 15 parov, 1924. leta pa 22.

Prekmurje

Zopetna otvoritev VI. gimn. razreda v M. Soboti. Prijavni rok, do katerega so se morali zglasiti vsi oni dijaki pred Vsemi svetimi ukinjenega VI. razreda, ki so želeli nadaljevati svoje študije nanovo dovoljenem VI. razredu v M. Soboti, je potekel. Razen enega so se vsi bivši dijaki zopet prijavili. S poukom v VI. razredu se bo pričelo v soboto dne 16. januarja. Žal, da ni bil zopet dovoljen še VII. razred in da bi bila s tem krivica popolnoma popravljena. Upamo pa, da vsaj odslej ne bo neprestanih ukinjevalnih groženj in da se bo lahko gimnazija nemoteno razvijala in napredovala.

Primorsko

Zmerno zvišanje najemnin. Vladni načelnik Mussolini je pozval k sebi zastopnike organizacije hišnih posestnikov in jim naročil, da naj poskrbe, da se odprava najemninskega varstva ne bo zlorabljala. Najemnine smejo znašati največ štiri- do petkratni predvojni znesek odnosno 50% poviška na sedanje najemnine. Organizacija hišnih posestnikov je nato izdala javen poziv na svoje člane, da se te meje brezpogojno drže.

Smrtna kosa. V Gorici je umrl v visoki starosti Jurij Ribičič, oče učitelja in znanega mladinskega pisatelja Josipa Ribičiča.

Šikane. »Goriška Straža« poroča, da je poštna uprava ponovno vrnila vso pošiljatev »Zbornika«, češ, da morajo biti vsi naslovi pisani v italijanščini, dasi tak predpis ne obstoja. Uprava mora vse naslove znova opremiti. Z malenkostnimi sredstvi se bori italijanstvo.

Boj za treznost

Zborovanje „Svete vojske".

Zborovanje »Svete vojske«, ki se je vršilo v nedeljo dopoldne v Rokodelskem domu, je bilo jako dobro obiskano; navzoči so bili tudi zastopniki raznih uradov in oblasti ter društev. Po izčrpnih poročilih društvenih funkcionarjev je pozdravil zborovalce zastopnik in pooblaščenec prosvetnega ministra dr. Lončar. S trpko besedo je bičal naše pivske razvade in naglasil, kako je Slovencem, ki smo maloštevilni, škoda za vsakega človeka. Zato je treznostno gibanje velevažno in zanimati bi se morale zanj ne samo mase, marveč tudi odločilni in merodajni krogi, ki bi ga morali doslednejše in odločnejše podpirati nego so ga doslej. Treznostno gibanje tudi ne sme ostati omejeno samo na odrasle, marveč moramo predvsem začeti pri mladini, če hočemo doseči uspeh. Treznostno delo je tudi preveč razcepljeno, treba ga je osredotočiti. Naši listi »Mladi vojaki« in drugi ne bodo dosegli zaželjenega uspeha, če jih ne osredotočimo na enotne smernice. Priporoča odboru »Svete vojske«, da se v tem smislu posvetuje in predloži prosvetni upravi stvarne predloge in uspeh gotovo ne bo izostal.

V imenu velikega župana je pozdravil zborovalce svetnik Lubec. Obljubil je v imenu velikega župana, da bo oblast Sveto vojsko vedno in vsestransko podpirala in zatirala pijanstvo. Pripomnil pa je, da bi se lahko veliko storilo v tem smislu, če bi se razširilo delo za treznost po šolah, posebno strokovnih: vajeniških, trgovskih, obrtnonadaljevalnih in podobnih.

V imenu gerentskega sveta mesta Ljubljane je pozdravil zborovalce mestni gerent Anton Likozar, ki je zagotovil, da bo mestna oblast vsestransko podpirala treznostno gibanje.

Kot zastopnik »Prosvetne zveze« je pozdravil zborovalce prof. Sušnik, ki je uvodoma naglasil, da polaga Zveza največjo pažnjo ravno na treznostno delo. Abstinenčna ideja še ni popularna in ravno zato je delo zanjo pravo apostolsko delo. — V imenu »Društva treznosti« in pa »Saveza trezne mladine« je pozdravil zborovalce dr. Mikič. Priporočal je v protialkoholnem boju sistematično delo. Treba je začeti pri mladini in od človeka do človeka. Na vsaki šoli in vsakem učnem zavodu naj bi bil nameščen vsaj po en abstinentni učitelj. — Sveta vojska je najstarejša protialkoholna organizacija pri nas. Izvršila je že ogromno delo. Znala je najti prave smernice za svojo vzvišeno nalogo. Stremela je in stremi za brezalkoholnim gospodarstvom in pa za pridobitvijo mladine.

Kot zastopnik škofijskega ordinariata je povzel besedo kanonik Stroj. Poudarjal je, da se bori cerkev proti vsem strastem med ljudstvom in pozdravlja seveda tudi treznostno delo. Priporoča v prvi vrsti varčevanje, obvladanje samega sebe in samozatajevanje. Zato želi Sveti vojski najlepše uspehe.

Poročilo računskih preglednikov je bilo soglasno sprejeto. Sledili so različni predlogi, o preosnovi »Svete vojske« v abstinenčno organizacijo, ki bi vpoštevala tudi potrebno ločitev abstinentov in »zmernikov«. Ti zadnji naj bi tvorili naraščaj avantgarde. Zato se nikakor ne smejo izriniti iz zveze »Svete vojske«. Kanonik Stroj je opozoril, da je Sveta vojska nastala iz cerkvene bratovščine, pozval je odbor, naj stopi pred občni zbor z določnimi predlogi. — Časopisju se je izrekla soglasna zahvala, ker je bilo vedno naklonjeno treznostnemu gibanju in ga podpiralo. Govorilo se je še o stiku z ostalimi jugoslovanskimi abstinentskimi društvi in zvezami in se je nasvetovalo, da bi se ustanovil »Abstinentski svet«, za kar naj bi dala »Sveta vojska inicijativni predlog. — V imenu ženstva je pozdravila zborovalce gdč. Doklerjeva.

Nato je sledila volitev odbora in so bili izvoljeni gg. Lindič, Čepelnik, Čepin, Homovec, Sitar, Koprivnik in gdč. Doklerjeva.

* * *

Št. Lovrenc ob Temenici. Na dan sv. Treh kraljev se je vršilo pri nas protialkoholno predavanje s skioptičnimi slikami. Gospod J. Lindič je v živih besedah orisal škodljivca-alkohola, ki je tako široko razpasen med našim ljudstvom. Udeležba obojega spola je bila sijajna. Tudi ljubitelji alkohola so pritrjevali g. predavatelju. Da se je moglo to vršiti, je učiteljstvo zbralo majhne zneske pri šol. mladini, primanjkljaj je pa kril g. predsednik kraj. šol. sveta Franc Skočir. — Tudi za naša dekleta se skrbi v obilni meri. Imele so že tri gospodinjske tečaje na bližnjem drž. posestvu Mal. Loka. Za jesen se nam pa celo obeta gospodinjska šola.

Zveza Slovenije z morjem.

ZBOROVANJE V NOVEM MESTU.

Zborovanju v Ljubljani, o katerem smo poročali v sobotni številki, je sledilo v nedeljo v Novem mestu javno zborovanje za zvezo Slovenije z morjem ob ogromni udeležbi naroda iz cele Slovenije, občinskih zastopov, zastopnikov gospodarskih in kulturnih organizacij ter reprezentantov vseh naših političnih strank, da manifestirajo za pravico Slovenije, da že vendar enkrat dobi prepotrebno zvezo Slovenije z morjem. Zborovanje je bilo za progo Kočevje in Črnomelj preko Lukovdola na obstoječo progo Zagreb—Sušak. Zborovanja so se udeležili tudi gg. ministri n. r. A. Sušnik, Ivan Pucelj in dr. Niko Zupanič, dalje g. tajnik Mohorič v imenu Trgovske zbornice in SDS, g. dr. Zarnik kot zastopnik mestne občine Ljubljana, g. inž. Zupančič kot zastopnik odbora za zgradbo železnice Št. Janž—Sevnica, vladni zastopnik dr. Svetek, okr. glavar v Novem mestu, črnomaljski okr. glavar dr. Kakl, prof. Seidl in drugi razni odlični gosti.

Malo je momentov v naši politični zgodovini zadnjih let, v katerih bi narod brez razlike političnega prepričanja tako enodušno in s tako navdušenostjo nastopil za skupne narodne interese. Radujemo se tega in pozdravljamo iz vsega srca ta korak.

Zborovanje otvori ob 10. uri g. župan novomeške občine dr. Ježek, ki je tudi enoglasno izvoljen za predsednika zborovanja. V imenu odbora za zvezo dolenjskih železnic iz Kočevja in Črnomlja preko Lukovdola z reško progo pozdravi vse navzoče njega predsednik g. Anton Lušin. Nato se predlaga, da se pošlje Nj. Vel. kralju Aleksandru, ki se osebno zanima za zvezo Slovenije z morjem, sledeči brzojav:

Njegovemu Veličanstvu kralju Aleksandru!

Zastopniki slovenskih in hrvatskih občin ter mnogoštevilnih gospodarskih korporacij in vseh slovenskih političnih strank pošiljajo iz današnjega zborovanja Vašemu Veličanstvu udanostne pozdrave s prošnjo za Vašo Visoko blagonaklonjenost v zadevi realizacije že uzakonjene železniške zveze Slovenije z Jadranom.

Po prisrčnem aplavzu, da so naše želje vpoštevane na Najvišjem mestu je povzel besedo g. poddirektor zagrebške žel. direkcije inž. M. Klodič, ki je z nepobitnimi znanstvenimi argumenti pokazal, da pride v poštev kot zveza vse Slovenije z morjem edino le skupna proga Kočevje in Črnomelj preko Lukovdola mimo Vrbovskega na Srpske Moravice. Za g. inž. Klodičem je govoril g. univ. prof. inž. Hrovat, ki je naglašal, kako velikanske prednosti ima skupna proga za celo Slovenijo, posebno pa za dolenjsko metropolo. Opozarja na vse tehnične napake, ki jih je že 8. t. m. iznesel na predavanju Združenja jugoslovanskih inženerjev sekcija Ljubljana. Nasprotnikom pravimo: Ako hočejo graditi železnico na svoje stroške za lastno eksploatacijo ondotnih gozdov, jim ne branimo, odločno pa moramo protestirati, da se imenuje to zveza cele Slovenije z morjem. Pravijo, da imajo za seboj močno gospodarsko ozadje, kot Trboveljsko premogokopno družbo, Thurn-Taxisa, kneza Auersperga, Ghizyja, Gorjana, Kajfeža in dr., ki bodo tudi gospodarsko pomagali za zgradbo. Toda tu so se gg. vjeli, zakaj s tem priznavajo, da za ostale proge pa naj skrbi država sama, če hoče, ker tam dotična gospoda ni zainteresirana. Dokler pa smo zapisani v imeniku davkoplačevalcev, ne dopustimo na noben način, da bi se za par gospodov okoli Musilove proge zapostavljali naši lastni narodni interesi. Tako končuje g. inž. Hrovat svoj govor, nakar prevzame besedo g. abs. konzularni akademik J. Koce.

Vsi trije govorniki so želi velik aplavz, zakaj publika se je zavedala, da ta zveza pomeni preporod slovenskega gospodarstva.

V imenu Trgovske zbornice se je izrazil za to progo g. tajnik Mohorič in zagotavlja, da se bo Trgovska zbornica z vso silo zavzela za njeno gradnjo in apelira na narodne poslance, da skupno nastopijo v tej stvari. Nato govori še isti v imenu SDS. — **Posebno efektna je bila izjava g. min. n. r. Sušnika kot zastopnika Jugoslovanskega kluba, kateri se bo z vsemi svojimi močmi potrudil, da dobi čimprej Slovenija z morjem zvezo, ki jo zahtevajo vitalni interesi slovenskega naroda.** Nato so govorili minister n.r. g. Pucelj, min. n. r. g. Niko Županič ter inž. F. Zupančič.

Nato se je z velikim navdušenjem sprejela tozadevna spomenica, ki se pošlje vsem merodajnim faktorjem.

Katoliški svet

KATOLIŠKA NEMČIJA V ŠTEVILKAH.

»Kölnische Volkszeitung« povzema iz »Kirchliches Handbuch für das katholische Deutschland« nekaj zelo zanimivih številk o stanju katolicizma v Nemčiji v l. 1923. V celi državi je bilo 20,320.472 katoličanov, nekatoličanov pa 40,630.952. Najmanj katoličanov je v severovzhodnih pokrajinah države, vedno večje pa je število, čimbolj gremo proti jugu. Tako ima Bavarska 5,114.045 katolikov, nekatolikov pa le 2,131.575; na Badenskem je 1,324.644 katolikov, drugovercev pa 899.995. Duhovščina v Nemčiji je štela v letu 1923 19.540 svetnih duhovnikov, 9.724 redovnikov in 69.644 redovnic. Versko življenje se dosti dobro razvija. Izmed 146.469 porok katoličanov pred civilno oblastjo, je bilo 141.508 izvršenih v cerkvi. Izmed 414.688 otrok katoliških staršev, je bilo krščenih 412.434. Velikonočno spovedno dolžnost je izmed 20 milijonov katolikov, opravilo 12 milijonov. Vseh obhajil v letu je bilo 184,171.671.

Nevarnost za katolicizem pa tvorijo mešani zakoni. Izmed 58.015 se jih je le 23.097 izvršilo v kat. cerkvi. Izmed 66.381 otrok rojenih iz takih zakonov, je bilo krščenih po katoliškem duhovniku le 32.709.

V katoliško cerkev je prestopilo v omenjenem letu 7.245 protestantov, 2.634 katoličanov pa se je vrnilo. Odpadlo pa je 18.074 katolikov in sicer v protestantizem 9.547. Sicer je v tem oziru bolje kot prej ali vendar še slabo. Napredek se jasno vidi, če vemo, da je l. 1920 odpadlo 44.704, 1923 pa le še 18.074. Protestanti pa so v letih od 1919—1923 izgubili več kot 1 milijon pristašev, ki so šli večinoma med brezverce, med tem, ko je katoliška cerkev v isti dobi 161.567 izgubila. — Žalostno je tudi, da je tako malo katoliških uradnikov. Izmed 680 najvažnejših državnih funkcijonarjev v državi, je le 81 katolikov. To krivico katoličani močno občutijo.

* * *

Cilj katoliških listov. V Newyorku izhajajoči tednik »The Commouweal«, ki ima podoben program kot francoski »La Vie catholique«, razkrivati vrednote katoliške religije, v eni zadnjih številk oriše svoj cilj takole: »Naša naloga je, pokazati na katoliško religijo kot izreden, čudovit pojav današnjih dni, ki pa se kaže že skoro 2000 let. V trenutku, ko ji njeni nasprotniki prerokujejo gotov konec, hočemo pokazati na njeno vedno novo in svežo silo, hočemo govoriti o nesmrtni življenski sili katoliške vere.«

Ljubljansko gledišče

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Torek 12. jan.: Zaprto.
Sreda 13. jan.: HENRIK IV. Izven.
Četrtek 14. jan.: PROFESOR STORICIN. Red D.
Petek 15. jan.: HENRIK IV. Red E.
Sobota 16. jan: Delavska predstava.
Nedelja 17. jan. ob 3 pop: KRALJICE VIDKE KRESNA NOČ. Otroška predstava po znižanih cenah. Izven. Ob 8 zvečer: OBRT GOSPE Warrenove. Premijera. Izven.

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Torek 12. jan.: HOFFMANNOVE PRIPOVEDKE. Red F.
Sreda 13. jan.: GLUMAČI. — POVRATEK. Red B.
Četrtek 14. jan.: ORFEJ V PODZEMLJU. Red C.
Petek 15. jan.: VIHAR, simfonična pesem za veliki orkester, soli in zbor. Koncert v vel. dvorani »Unionа«. Začetek ob 8 zvečer.
Sobota 16. jan.: SRCE IZ LECTA, POZIV NA PLES, CAPRICIO ESPAGNOLE. Red D.
Nedelja 17. jan. ob 3 pop.: AIDA. Gostuje ga. Ludova in g. Zdenko Knittl. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.
Pondeljek 18. jan.: Zaprto.

* * *

Premijera v ljubljanski drami. Jutri v sredo 13. januarja se vrši v dramskem gledališču premijera znamenite Pirandellijeve drame Henrik IV. z g Rogozom v naslovni vlogi. To Pirandellijevo delo je danes na repertoarju vseh velikih gledališč ter ima silne dramatične momente. Povsod, kjer se uprizarja, žanje velike uspehe in prepričani smo, da bo ta drama pridobila zase tudi ljubljansko občinstvo. Nove dekoracije je naslikal gledališki mojster — slikar g. Skružny, deloma nove kostume pa je naredila gledališka krojačnica. Dramo je režiral višji režiser prof. Osip. Šest. Premijera se vrši kot izven predstava.

Glasba

Opozarjamo na ponovitev Novakove simfonične pesnitve za veliki orkester, soli in zbor, ki se vrši v **petek dne 15. t. m. ob 20. uri zvečer** v veliki dvorani hotela Union. Pri tem koncertu nastopi čez 180 sodelujočih, in sicer trije solisti, okrog 130 mešanega zbora in nad 50 članov orkestra. Delo je tako imponzantno in to posebno v orkestralnem oziru, kakor jih je bilo še malo izvajanih na našem koncertnem odru. Izmed solistov sodelujejo ga. Lovšetova ter gg. Banovec in Betetto. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni, za soboto kupljene vstopnice ob sebi umevno, veljajo za petkov koncert.

Cerkveni vestnik

Biblični večer za izobražence bo jutri, v sredo, v sredo, ob pol 8. zvečer v dvorani »Doma za duhovnike«. — Predaval bo preč. gospod univ. profesor dr. Snoj: »O prilikah Gospodovih«. G. izobraženci dobrodošli!

Naznanila

Seja Slovenske krščanske ženske zveze bo danes v torek ob 5. uri v Jugoslovanski tiskarni.

Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 13. januarja 1926 ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta 12, podpritličje, vhod iz ulice »Za čreslom«.

Borovnica. Kat prosv. društvo priredi v nedeljo 17. jan. ob 3. uri popoldne igro »Živa zakopana«. Vsi iskreno vabljeni.

Zadružni sestanek pleskarjev, sobo- in črkoslikarjev v Ljubljani se vrši v torek, dne 12. t. m. ob 3. uri popoldne v restavraciji g. Frana Kavčiča na Privozu. — Prosi se sigurne udeležbe gg. stanovskih kolegov. — Sklicatelj.

Vsled slabe udeležbe se občni zbor »Slovenje-bistrike podružnice SPD« dne 30. dec. 1925 ni vršil. Vnovič se je sklical občni zbor na 14. t. m. ob pol 20. uri v hotel »Beograd« v Slov. Bistrici. Ker je na dnevnem redu volitev odbora na 3 leta, je želeti, da se ga člani polnoštevilno udeleže.

t. č. načelnik.

Občni zbor I. splošnega podpornega društva uradnih slug državnih železnic se vrši 17. t. m. ob 13. v prostorih konsumnega društva na Kongresnem trgu. št. 2. Če bi ob napovedani uri občni zbor ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje občni zbor ob vsaki udeležbi.

Velikonočni izlet v Italijo. Kakor že objavljeno, priredi »Probuda« velikonočni izlet v Florenco, Rim in Napolj (Pompeji, Vezuv ali Capri) ter preko Ancone na Reko. Celokupni stroški 2500 Din. Prijave se sprejemajo samo še do **31. januarja.** Število udeležencev 40. — Gospodarski odsek »Probude«, Tehniška sred. šola v Ljubljani.

Zahvale

Golnik. V tukajšnjem zdravilišču smo obhajali božičnico oz. Novo leto s skromno a prav prisrčno slavnostjo. Času in našemu stanju primernemu nagovoru sta sledili dve veseloigri, ki sta vzbudili obilo smeha in veselja, za kar gre zasluga pred vsem našim igralcem, ki so bili popolnoma kos svojim vlogam. Različni dobrotniki pa so nam omogočili prireditev tombole in srečolova. Štejemo si v prijetno dolžnost, da jim vsaj tem potom izkažemo svojo hvaležnost.

V prvi vrsti se zahvaljujemo invalidskemu odseku pri velikem županu v Ljubljani, ki je omogočil, da so bili vsi invalidi obdarovani z raznimi oblačilnimi predmeti znatne vrednosti. Tudi Izvršni odbor se nas je spomnil z množico praktičnih daril in s knjigami, za kar mu izrekamo našo srčno zahvalo. Pri tem pa ne smemo prezreti našega požrtvovalnega šefzdravnika g. dr. Neubauerja in upravitelja g. Čeplaka, ki sta istotako prispevala k dobitkom ter s svojim trudom in vplivom pravzaprav omogočila prireditev v tolikem obsegu. Iskrena jima hvala! — Dalje se zahvaljujemo tudi vsem drugim, ki so na katerikoli način pripomogli k našemu slavju.

Bil je prav lep večer, ki nam je nudil dosti veselja in razvedrila, kar ravno nam bolnikom tako dobro de.

Vsem skupaj še enkrat naša prisrčna zahvala! — Invalidi.

Podpornemu društvu slepih so darovali mesto venca na grob umrlega g. Ivana Kneza uslužbenci Združenih opekaren d. d. v Ljubljani, Din 500. —. Iskrena hvala. — Odbor.

Gospodarstvo

Izkaz o stanju Narodne banke z dne 31. decembra 1925. (Vse v miljonih dinarjev, v oklepaju razlika napram izkazu z dne 22. decembra 1925.) Aktiva: 460.1 (+ 10.9), posojila: na menice 1.207.9, na vrednostne papirje 163.2, skupaj 1.371.1 (+ 71.4), račun za odkup kronskih bankovcev 1.152.9 (— 33.4), račun začasne zamenjave 347.3, drž. dolg 2.966.3, vrednost državnih posestev 2.138.3, saldo raznih računov 754.8 (— 89.1), skupaj 9.191.1; pasiva: kapital 28.2, rez. fond 7.2, bankovci v obtoku 6.062.6 (+137.7), račun začasne zamenjave 347.3, drž. terjatve 40.8 (— 123.0), obveznosti: po žiru 366.5, po raznih računih 124.4, skupaj 491 9 (— 56.2), vrednost drž. posestev 2.138.3, ažija 75.4, skupaj 9.191.1; obrestna mera je ostala neizpremenjena.

Vinski semenj v Metliki. Vinarska zadruga priredi v četrtek 28. januarja 1926 ob 12 v prostorih »Narodne čitalnice« v Metliki veliki vinski semenj in razstavo prvovrstnih starih in novih vin iz vseh goric metliškega sodnega okraja. Vsa vina bodo prejšnji dan strokovnjaško preizkušena in ocenjena. Izbira bo velika, cene primerne.

Iz zveze industrijcev. Izredna glavna skupščina industrijcev se vrši, kakor smo že poročali dne 15. t. m. (v petek) ob 10.30 v dvorani Kazine z dnevnim redom: naznanila predsedstva in državna industrijska politika ter naša industrija (poroča g. tajnik ing. g. Milan Šuklje).

Izvoz hmelja. V prvih 11 mesecih 1925 je znašal izvoz hmelja iz naše države (v oklepajih podatki za isto dobo 1924): 2.941 ton (1.077) v vrednosti 229 in pol (76.3) miljona dinarjev. Od tega je šlo v Češkoslovaško 1.442 ton, Nemčijo 1.036 ton in v Avstrijo 241 ton.

Razvoj naše trgovske mornarice. Iz beograjskih listov posnemamo, da je imela naša trgovska mornarica v letu 1919 100.000 bruto reg. ton, v letu 1924 pa že 180.000 ton. Njena tonaža je v letu 1925 narastla na 214.000 bruto reg. ton.

Koliko notira Blairovo posojilo v Newyorku? Z dne 8. t. m. je notiralo Blairovo posojilo na newyorški borzi 91.375. Ta kurz se drži že dalj časa.

Mednarodni enotni čekovni zakon. Že pred vojno je bilo opaziti prizadevanja za izdelavo enotnega mednarodnega čekovnega zakona. Leta 1913. se je vršila v Haagu tozadevna konferenca ki je že izdelala projekt za tako mednarodno enotno čekovno pravo. Vojna je prekinila nadaljevanje dela. Sedaj se je zavzela za to mednarodna trg. zbornica, katere člani so tudi naše zbornice. Mednarodna trgovska zbornica je že izdelala projekt in bo sklicala za obravnavanje projekta meddržavno konferenco. V novem projektu je določba, da se da v teku prezentacijske dobe ček tudi preklicati, česar avstrijsko pravo ne pozna. To je angleški in ameriški sistem, ki dovoljuje vsak čas preklic čeka. To bo po mnenju avstrijskih strokovnjakov oviralo razvoj uporabe čeka v Avstriji.

Blagovno tržišče.

Svetovni kov. trg. Iz Berlina poročajo, da so bile dne 8. t. m. na tamkajšnji borzi sledeče notacije (za kg) baker 1.18, svinec 69.5, orig. plavžarski cink 76.5, cink v pločah 66, aluminij 98—99 odst. 2.375, nikelj 3.45, antimon 2.075, fino srebro 94.5. — Iz London javljajo za 8. t. m. sledeče kurze (funt šterlingih za long tono): baker 59.50, cin 285.50, svinec 35.93, cink 38.81, platina 500, živo srebro 15.5. — Iz Newyorka poročajo za 7. t. m. notacije: baker 14.05, cin 62.87, cink 8.75, svinec 9.25. — V Parizu so bile 8. t. m. sledeče notacije: baker v lingotih 913, cin Banka 4.042, cink 575, svinec 501.50 frankov.

Nemški trg kemikalij. Dne 8. januarja t. l. so bile v Nemčiji cene kemikalij sledeče: boraks kristaliziran 21.50 funt sterlinga, karbolna kislina 39—41 odst., D. A. B. V. krist. 42 funtov, kisova kislina 80 odst. 38 funtov, glauberjeva soda 1.15 dolarja, bakrov vitrijol 20 funtov, salmiak 8.50 dolarja, rdeči fosfor 190 funtov, žveplov natron 60—62 odst. 9 funtov 7.5 šilinga. Cene se razumejo v funtih za 1000 kg, v dolarjih za 100 kg, fob Hamburg.

Cene zlatu in srebru. V Belgradu notira v dinarjih: čisto zlato Din 39.50, 22 karatno 36.60, 20 karatno 33.50, 18 karatno 30.30, 16 karatno 27, 14 karatno 23.80, 12 karatno 20.80, čisto srebro 1.30, srebro 950-000 1.25, srebro 750-000 1, platina 250 Din.

Zvišanje cen gornješleskega premoga. Iz Varšave poročajo, da je gornješleska premogovna konvencija sklenila zvišati ceno eksportnemu premogu, medtem ko je cena za ostali premog ostala ista.

Naznanila zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

Lyonski velesejem. Lyonski velesejem se vrši letos od 1. do 14. marca. Prijavnice dobijo interesenti v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Zavoji za pošiljanje suhega kvasa. Ministrstvo trgovine in industrije naznanja, da je ministrstvo financ poljske republike objavilo sklep, na podlagi katerega je dovoljeno uporabljati za zavijanje suhega kvasa samo tak papir, na katerega se morejo lepiti drž. bandarole, a prepovedano uporabljati prozoren papir ali papir prepojen s parafinom. Producenti kvasa se opozarjajo, da se izza 1. jan. 1926 pošiljke s kvasom, ki ne bodo odgovarjale navedenim pogojem, ne bodo carinile.

Borza

Dne 11. januarja 1926.

Denar.

Zagreb (sklep). Budimpešta 796 bl., Berlin 13.40—13.506 (13.45), Italija 226.90—229.3 (228.25), London 273.34—275.34 (274.45), New York 56.156—56.756 (56.45) Pariz 215.25—219.25 (218), Praga 166.54—168.54 (167.60), Dunaj 7.9125—8.0125 (7.965—7.97) Zürich 10.887—10.967 (10.93)

Curih (sklep) Belgrad 917.50 (9.175), Budimpešta 72.50 (72.50) Berlin 123.20 (123.20) Italija 20.90 (20.90), London 2511.50 (25.1125), New York 517.75 (517.75), Pariz 19.72. (19.77), Praga 15.3250 (15.325), Dunaj 72.90 (72.95), Atene 7.10, Bukarešt 2.3.50 (2.35), Sofija 367.50 (3.675), Madrid 73.50 (73.50), Varšava 64.50 (65), Amsterdam 208.15 (208.15), Bruselj s 23.50 (23.50), Kopenhagen 128.85 (128.95), Stokholm 138.55 (138.65), Oslo 105.50 (105.50).

Dunaj Don.-savska jadr. 6633000, Alpine 246000, Greinitz 130000, Trbovlje 443000, Hrv. esk. 138000, Leykam 152000, Mundus 920000, Slavex 176000, Slavonija 53000.

Dunaj Belgrad 12.5475, Kodanj 177, London 34.43, Milan 28.61, New York 709.55, Pariz 27, Varšava 92.05. — Valute: dolarji 712.25, francoski frank 26.93, lira 28.50, dinar 12.50, češkoslovaška krona 20.9050.

Praga. Lira 136.4250, Zagreb 59.8250, Pariz 128.9250, London 163.6250 Newyork 33.70.

Vrednostni papirji.

Ljubljana 7% invest. posojilo 77—78, vojna odškodnina 319.50—320, zakl. 319.50, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 200—205, Ljubljanska kreditna 210 dev., Merkantilna 100—104, Praštediona 955—965, Slavenska 50 dev., Kred. zavod 175—185, Strojne 125 dev., Vevče 110 dev., Stavbna 100—110, Šešir 115—120, zaklj. 120.

Zagreb 7% invest. posojilo 77.25—79, vojna odškodnina 325—326, za februar 298—299, Hrvat. esk. 120—122, Kred. 133—135, Hipobanka 64—64.50, Jugobanka 105150—106, Praštediona 960—970, Ljubljanska kreditna 45 dev., Srpska 144—145, Eksploatacija 36—37, Šećerana 390—400, Nihag 35 bl., Gutmann 310—320, Slavex. 155 bl., Slavonija 43—44, Trbovlje 320—340, Vevče 120 zaklj.

Blago.

Ljubljana. Les: Hrastovi hlodi, od 30 cm naprej, 3 m dolžine, I., fco vag. slov. postaja 4 vag., 500—500, zaklj. 500, borovi trami, monte, ostri rob, žagani 15×30, 3.50 m dolgi, fco meja 7 vagonov 730—750, zaklj. 730, hrastove vozovne deščice Ia, ostri rob, brez oblice 43×2.65, od 18 do 30 cm šir., fco meja 1 vagon 1400—1400, zaklj. 1400, bukovi hlodi gladki, brez velikega in gnilega srca, od 25 cm na tanjšem koncu napr. in 2 m dolž. napr. fco meja, 2 vag. 350—350, zaklj. 350, rezana jelovina, ostrorobata, zdrava, z ne prev. grčami, I., II., III. monte 58—130, 68—130, 63—150, 48—150, 88—150, od 4, 600, od 5, 6, 7, 8 m, fco vag. Postojna tranzit od 4 m dolžine 12 vag. 580—580, zaklj. 580, od 5, 6, 7, 8 m dolžine 3 vag. 590—600, zaklj. 600, smrekove hmeljovke, zimske sečnje, od 6 in pol do 8 in pol dolž. (brez tankega vrha zadnjeletne rasti), na koncu 7 do 8 cm debel, neodrgnjene in neokoničene 1 vag. 5—5, zaklj. 5, bukovi hlodi I., II., III. monte, od 30 cm napr., od 2.50 m napr., fco vag. nakl post. 200 bl., češnjevi in hruškovi neobrobl. plohi, od 30 do 50 mm deb., od m napr., od 25 cm napr., napol suho 800 bl., likovi hlodi od 25 cm prem. napr., od 2 m napr., fco vag. nakl. post 400 bl. — Ljubljana: Žito in poljski pridelki: Pšenica sremska 76 3—4%, fco vag. nakl. post. 300 bl., pšenica sremska 73—74 2%, fco vag. nakl. post., 290 bl., koruza času primerno suha, gar. zdrava, par. slov. post. 2 vag. 156—156, zaklj. 156, koruza, umetno sušena, fco vag. bos. post., 1 vag. 150—150, zaklj. 150, koruza, umetno sušena, 6—8% def. zrn, ex magazin Ljubljana 2 vag. 165—165, zaklj. 165, koruza sremska, umetno sušena, fco vag. nakl. post. 160, koruza slavonska, umetno sušena, fco vag. nakl. post. 130 bl., koruza nova, fco vag. ban. post. 125 bl., ječmen 65 kg gl. vz., malo zaduhel, fco vag. bačka post. 160 bl., proso rumeno gl. vz., par. Ljubljana 225 bl., oves, fco vag. ban. post. 190 bl., otrobi drobni b/n, fco vag. nakl. post. 128 bl., ajda domača. fco vag. nakl. post. 260 bl.

Plesne obleke

frak, žaket in smoking, v prvovrstni najmodernejši izdelavi, iz finega angl. sukna preskrbi najhitreje in po znano solidnih cenah tvrdka

DRAGO SCHWAB — Ljubljana.

Važna razsodba upravnega sodišča v Celju

glede pridobnine po drugem poglavju zakona o osebnih davkih.

Davek na poslovni promet, ki ob sklepu bilance še ni bil plačan ter se je vsled tega zaračunal v takozvanem transitoričnem kontu, je smatrati za odbitno postavko.

Dejanski stan:

Kranjska industrijska družba je predložila za davčno leto 1922. bilanco poslovne dobe od 1. VII. 1920 do 30. VI. 1921. V tranzitoričnem kontu predložene bilance je tvrdka zaračunala kot pasivum davek na poslovni promet za pretečeno dobo od 25. IX. 1920 do 30. VI. 1921 v skupnem znesku po 936.000 K. Davčna administracija je ta znesek prištela odmerni podlagi. Delegacija ministrstva fin. se je ob priliki obravnavanja po tvrdki vloženega priziva postavila na stališče, da znači za plačilo prometnega davka rezerviran znesek režijski strošek; režijski stroški pa se smejo upoštevati samo za tisto leto, v katerem so dejansko plačane. Glede davka na poslovni promet se to razvidi še posebno iz določbe čl. 30 zakona o proračunskih dvanajstinah za junij do december 1921. Sicer pa v smislu § 95. lit. f zakona o osebnih davkih nobena davčna rezerva ne spada med specialne rezerve, ki se jih sme davka prosto dotirati iz bilančnih presežkov. Rezerviranje 960.000 K za plačilo davka na poslovni promet je pa smatrati za davčno rezervo.

Upravno sodišče je tožbi ugodilo in upravni akt zaradi nezakonitosti razveljavilo.

Razlogi:

Predmetno ni sporno, če je davek na poslovni promet, kakor ga je na novo uvedel finančni zakon za leto 1920-21 v svojih členih 127 a do 127 n sploh vštevna odbitna postavka pri odmeri pridobnine po drugem poglavju zakona o osebnih davkih, spor se suče temveč okoli ožjega vprašanja, kdaj oziroma za katero dobo se sme upoštevati davek na poslovni promet kot odbitek od čistega donosa v slučaju, da zadeva posle prejšnje dobe, da pa je prišel do plačila šele v kasnejši dobi. Davek na poslovni promet v iznosu po 936 tisoč dinarjev zadeva v predmetnem slučaju poslovno dobo od 1. julija 1920 do 30. junija 1921, plačan pa je bil šele dne 31. VIII. 1921. tedaj v naslednji poslovni dobi. Delegacija ministrstva financ zavzema stališče, da se zamore davek, ki tvori režijsko postavko upoštevati samo v tistem letu, v katerem je bil efektivno vplačan, tedaj predmetno šele v poslovnem letu 1921/1922, ne pa v prejšnji dobi, v kateri se je sicer gotov znesek od čistega donosa izločil, ker po določilih § 93. in posebno § 95 f zakona o osebnih davkih ne spada pod davka prosto specielno rezervo. Stranka pa nasprotno trdi v tožbi, da dolžni davek v iznosu 936.000 kron obremenjuje bilanco poslovne dobe 1920/21, ter s tem znižuje bilančni presežek te dobe. —

Upravno sodišče je presojevalo to vprašanje raz gospodarsko, knjigovodstveno in v zvezi s tem

Vremensko poročilo

11. januarja 1926.

Kraj	Čas	Barometer	Temperatura	Rel. vlaga v %	Veter	Oblačnost	Padavine v mm	
Ljubljana	7	770·7	— 2·4	84	SW	sneg	0·1	
	14	768·7	1·1	81	NE	¾	—	
	21	769·2	— 3·2	64	SE	jasno	—	
Maribor	7							
Zagreb	7	769·8	3·0	79	NE	sneg	—	
Belgrad	7	766·8	— 0·5	69	NNW	sneg	—	
Sarajevo	7	766·3	— 3·0	85	brez vetr.	sneg	0·4	
Praga	7	772·7	1·0	—	NNE	megla	9·2	
Dunaj	7							
Inomost	7							

Barometer je reduciran na morsko gladino.

Otroka kapitana Granta. 168

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Poslovenil A. B.

Minili sta še dve uri. Morje je postajalo čimdalje viharnejše. Makarijo je stresalo, da bi človek mislil: zdaj zdaj jo zdrobi. In vendar ni bilo še nič hudega, le težko je bilo za preobteženo lupino, dvigati se iz dolinic med valovi. Zato so jo valovi pogosto preplavljali. Ko je zopet prihrumel večji val, je odnesel čoln, ki je bil pritrjen na levi strani ladje.

John Mangles je bil še vedno v skrbeh. Vsaka druga ladja bi imela take valove za šalo, pri tej nerodni škatlji pa se je bilo bati, da se ne pogrezne, zakaj voda, ki so jo zaganjali valovi na krov, se ni mogla dovolj hitro odtekati, ker so bile luknje premajhne. Če bi hoteli vnaprej preprečiti vsako tako nevarnost, bi bilo treba izsekati v stenah nekaj lukenj-odvodnic.

Sicer pa je grozila Makariji mnogo hujša nevarnost od druge strani, in najbrž že ni bilo več časa, da bi se ji izognili.

Okrog pol dvanajste sta zaslišala John Mangles in Wilson, ki sta bila na krovu, nenavaden šum. Njihov mornarski nagon se je hipoma prebudil. John je pograbil mornarja za roko.

— Kipenje! je dejal.

— Čeri! je odgovoril Wilson.

— In največ par streljajev odtod.

— Največ!

John se je stegnil čez ograjo, pogledal v temne valove in zakričal: »Mero, Wilson, mero!«

Kapitan Will je stal na sprednji strani in je bil s položajem menda čisto zadovoljen. Wilson je zagrabil za mero in skočil k ograji. Vrgel je čez krov vrvico, ki je imela na koncu svinčeno utež. Pri tretjem vozlu se je vrvica ustavila.

— Tri sežnje! je kriknil Wilson.

— Kapitan, je zaklical John Mangles in stekel proti Willu Halleyu, pri čereh smo!

Ali je videl, ali ni videl, kako je kapitan Halley skomizgnil z rameni? Vrgel se je na krmilo in zasukal drog, Wilson pa je pahnil mornarja, ki je stal pri jamboru, da se je opotekel, sam pa je hitro začel zvijati poslednje jadro.

— Napol od vetra, hitro, hitro! je vpil John Mangles in obračal kolo pri krmilu, da bi se oddaljil od čeri.

Ko se je ladja obrnila za 90°, je John Mangles za trenutek zapazil kljub temi penečo se črto, ki je bila oddaljena komaj za štiri sežnje.

Sedaj je Will Halley spoznal, v kakšni nevarnosti so, in popolnoma izgubil glavo. Njegovi mornarji, ki so se komaj streznili, niso mogli razumeti njegovih povelj. Sicer pa so nasprotujoči si ukazi in besede brez smisla dovolj jasno pričali, da bedasti pijanec ni poznal hladnokrvnosti. Bližina suhe zemlje ga je tako presenetila, da ni vedel, ne kod, ne kam. Mislil je, da je Nova Zelandija še najmanj trideset do štirideset milj daleč, pa jih je bila le še par. Tokovi so ga zanesli z običajne poti in presenetili nepripravljenega pijanca.

Med tem je hitro ravnanje Johnovo oddaljilo Makarijo od kipenja. Toda John ni vedel, kje se nahaja. Mogoče je zašel v pas iz samih čeri. Veter jih je gnal sedaj naravnost proti vzhodu, vsakikrat, ko se je ladja pogreznila, se je bilo bati, da ne zadene.

In res se je kipenje kmalu zopet ponovilo, sedaj pa na levi strani. Zopet je bilo treba obrniti.

— Zavrti drog do konca! je zavpil John Mangles Wilsonu.

Makarija se je že približala novi črti čeri. Kmalu je morje izkipevalo, kjer je udarjalo ob skrite pečine. To vam je bil trenutek neizrekljive groze. Pene so osvetljevale valove, kakor da jih ožarja neko svetlikanje. Morje je ječalo, kakor da ima v sebi glasove tistih pečin, ki jim je dalo staro bajeslovje življenje. Wilson in Mulrady sta ležala z vso težo na krmarskem drogu. Začutila sta, da je drog ob nekaj zadel.

Takoj nato je zahreščalo. Makarija je nasedla na pečino. Ladja se je še hotela obrniti, tu pa jo je zgrabil drug, močnejši val in jo zanesel naprej na pečine, kamor jo je s strašno silo treščil. Jambor se je zlomil in zropotal v morje. Ladja se je še parkrat zagugala, nato pa mirno obležala.

Pri udarci so se zdrobile šipe v kabini. Popotniki so zbežali na krov. Toda krov je oblival val za valom, da je bilo nevarno, ostati na njem. John Mangles je vedel, da je ladja dobro pritrjena, zato jih je naprosil, naj se vrnejo nazaj v kajuto.

— Povejte resnico, John! je poprosil ledenomrzlo lord Glenarvan.

— Resnica je ta, mylord, je odgovoril John Mangles, da se za sedaj še ne bomo potopili. Mogoče bo morje polagoma razbilo ladjo, toda časa bomo imeli dovolj, da se odločimo, kaj nam je storiti.

— Sedaj je polnoči?

— Da, mylord, in počakati je treba dneva.

— Ali bi ne mogli spustiti čoln v morje?

— V tej temi in pri tem viharju nemogoče! Sicer pa, kje naj poskusimo priti na suho?

— Res je, John, pa ostanimo tukaj do zore.

Med tem je Will Halley tekal kakor blazen po krovu in si pulil lase. Mornarji, ki so si komaj malo opomogli od strahu in začudenja, so izbili sodčku z žganjem dno in začeli piti. John je ugenil, da jim bo njihova pijanost prizadejala še strašnih sitnosti. Da jih zadrži kapitan, na to ni bilo niti pomisliti. Da srečnež si je pulil lase in vil roke. Mislil ni na nič drugega kakor na svoj tovor, ki ni bil zavarovan.

— Izgubljen sem, berač sem! je tulil in tekal od enega konca krova do drugega.

PRIPOROČAMO »Cirilove knjižnice« v Mariboru 2. zvezek: dr. Lenard, »Jugoslovanski Piemont«: 7 Din. — 3 zvezek: dr. Lenard, »Slovenska žena v dobi narodnega preporoda«: 10 Din. — 4 zvezek: »Moj strič in moj župnik«. Povest: 4 Din. — 5 zvezek: Melville, »Gladiatorji«. Roman. 1 del 8 Din. — 6 zvezek: Melville, »Gladiatorji«. II. del 10 Din. — 7. zvezek: Wells: »Zgodba o nevidnem človeku«. 7 Din. — KOL.

raz davčno pravno stališče in prišlo pri tem do naslednjih zaključkov:

1. Nesporno je med strankama, da zadeva davčni znesek po 936.000 K poslovno dobo od 1. VII. 1920 do 30. VI. 1921, katere čisti donos služi kot podlaga za odmero pridobnine po drugem poglavju za davčno leto 1922. Davek je namreč nastal iz posameznih v omenjeni poslovni dobi izvršenih prodajnih aktov in ima svojo protivrednost v enakem znesku aktiv, ki služijo za kritje tega davka. Omenjeni davčni iznos obremenjuje tedaj naravno računsko dobo 1920/21, čeravno je bil šele v prihodnji dobi efektivno plačan. Aktiva so po tem davku že tako vezana, da podjetje ni moglo čez omenjeni znesek aktiv razpolagati drugače, kakor da ga je določilo za izpolnitev realno obstoječe davčne dolžnosti. Čisti donos izvestne poslovne dobe, se bo gospodarsko pravilno izkazal le tedaj, če se upoštevajo tudi vse obveznosti, ki sicer niso prišle v poslovni dobi do realizacije, so pa vendar v njej nastale in njo gospodarsko obremenile. Le na ta način se zamore ugotoviti pravilno čisti gospodarski uspeh. Če bi se takšnih bremen ne upoštevalo, bi bilanca ne pokazala prave slike razmerja aktiv in pasiv. V gospodarskem oziru je tedaj davčni iznos po 936.000 K brezdvomno šteti kot pasivno postavko.

2. Tem primerno je izvedlo tožeče podjetje slučaj v svojih knjigah. Davek na poslovni promet je podjetje pri določitvi prodajnih cen ukalkuliralo in je pobralo od stranke tudi davek. Račun prodaje se je odobril za prodano blago, in sicer za celo prodajno ceno, v kateri je vsebovan tudi davek, račun blagajne se je pa za ta znesek, ki ga je sprejel od računa prodaje obremenil. V blagajni se je tedaj nahajal tudi od kupcev plačant in od podjetja za državo inkasirani davek na poslovni promet. Če bi se bil ta davek plačal, bi se izvršila vknjižba enostavno v dotičnih donosnih oziroma mešanih kontih in bi se bil efekt teh knjižb pokazal potom računa zgube in dobička v bilančnem računu. Davek se pa ob koncu poslov. dobe ni plačal. Ker je pa vendar gospodarsko kakor že prej izvajano obremenjeval poslovno dobo, se je moral konto prodaje za iznos še visečega davka obremeniti, tem primerno pa tudi istočasno odobriti z enakim zneskom nasprotni račun, v tem slučaju konto transitorio. S to knjižbeno operacijo se je doseglo, 1. da se je izločil slučaj iz računa donosa, v katerega bi po svoji naravi za slučaj plačila spadal, in prišel vsled tega, ker je zaostal kot dolg na račun premoženjskih delov in 2. da se je knjigovodstveno izločil dotični del aktiv in zadržal potom konta transitorio do končne likvidacije davčnega plačila. Dotična postavka je prišla potem od konto transitorio med dolgove bilance. Ta način vknjiževanja je odgovarjal ne samo načelom pravilnega knjigovodstva, in dotičnim navadam delniških družb, nego tudi predpisom trgovskega zakonika (čl. 28 in 29). Glasom teh zakonitih določil mora vsak trgovec voditi knjige, iz katerih zamore razvideti popolnoma natančno stanje svojega premoženja. Sestaviti mora tudi inventar, ki mora vsebovati vse premoženjske dele kakor tudi vse dolgove in mora napraviti ob koncu bilanco, to je zaključek, v katerem se premoženjski deli primerjajo z dolgovi. Ker je davčni iznos po 936.000 K, kakor izvajamo pod 1. breme poslovne dobe 1920/21, se je moral tem načelom primerno ta davčni iznos vnesti tudi v bilančni račun poslov. dobe 1920/21 kot pasivna postavka.

(Konec sledi.)

Turistika

Slovensko planinsko društvo v Ljubljani sklicuje izredni občni zbor na soboto, 16. januarja t. l., popoldne ob 4. uri v društvenih prostorih, Šelenburgova ulica 7. Na dnevnem redu je poročilo o osnutku zveze planinskih društev kraljevine SHS, sprejem njegovih pravil ter izbor delegatov in namestnikov za kongres saveza, dalje sklepanje o odborovih predlogih in slučajnosti.

Kranjska gora. Vremensko poročilo od 11. januarja ob 7. zjutraj. —2° C. Barometer pada. Zelo oblačno. Srez 20 cm. Saninec dober.

Koča pri Triglavskih jezerih. Vremensko poročilo od 10. t. m. Na star trd sneg, padel fin 3 cm visok prsič. Za turista absolutno potrebno, da ima dobre dereze in cepin. Po položnem terenu sijajna smuka.

Originalne (prve) potrebščine fixat in preservata za Opalograph dobite edino le pri L. Barage, Selenburgova ul. 6/I. Telefon št. 980

DOBRA, SKRBNA
KUHARICA
in gospodinja išče službo v dobri krščanski hiši. — Naslov v upravi pod: 196.

MLADENIČ
ki ima veselje do živine in poljedelstva, želi takoj mesta na kakem posestvu Naslov v upravi pod 215.

FANTA
močnega in zdravega, ki ima veselje izučiti se mesarske obrti, sprejmem. - Ponudbe na g. GRČAR, Kamnik. 183

TRGOVSKI POMOČNIK
ali star. prodajalka z nekaj kavcije, se sprejme za vodstvo podružnice na deželi. - Ponudbe na upravo »Slovenca« pod: »Poslovodja« štev. 210.

PRODAJALKA,
katera je vajena tudi blagajne, se sprejme za trg. v Ljubljani. Gdč., zmožne nemščine, imajo prednost. Pogoje po dogovoru. Ponudbe z navedbo dosedanjega služb. mesta in strokov. znanja naj se pošljejo do 18. t. m. na upravo »Slovenca« pod: »Dobra moč« štev. 188.

Lekarniško
laborantinjo
ki čisti lekarno in lekarn. prostore, lekarn. orodje, pomiva in polni steklenice, odpravlja poštne pošiljke itd., se sprejme iz skrbne hiše. Predpogoj najmanj 8 razr. ljud. šole, starost 20—30 let, snažnost in vestnost. Služba je stalna, plača dobra, zmožnostim primer., hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe z opisom dosed. službe na upravo »Slovenca« pod: »LEKARNA blizu Ljubljane« št. 197.

Samostojen KOLAR
se išče takoj v Cerknici. Delavnica in vse orodje je na razpolago. Zraven je kovačija. Delo zagotovljeno! — Obrniti se je na JERNEJ MARTINČIČ — Cerknica. 213

ŠIVILJA
dobro izurjena, želi primerne službe v mestu ali na deželi. Naslov se izve v upravništvu pod št. 226

KMEČKI FANT,
pošten, ki se razume nekaj v gozdarstvu — išče službo gozdnega čuvaja. Naslov v upravi pod 214.

Izurjena ŠIVILJA
gre šivat brezplačno v hišo, kjer bi imela tudi stanovanje. Sprejme tudi službo sobarice. Ponudbe upravi »Slovenca« pod: »Šivilja«.

DRUŽABNIKA (-ico)
s premoženjem 10—15.000 Din, išče. - Kje, se izve v upravi »Slovenca« pod številko 218.

Gospodična
26 let, pridna, čedna in poštena, s 50.000 Din gotovine, bi se v svrho ženitve zaradi pomanjkanja znanja tem potom rada seznanila z boljšim gospodom, najraje z drž. uradnikom ali kaj sličnega. — Le resne ponudbe s polnim naslovom pod: »Sigurna eksistenca« na upravo »Slovenca«.

1 ali 2 prazni SOBI
s posebnim vhodom, išče soliden gospod. Pismene ponudbe na upravo pod: »Plačam dobro III« št. 228

STANOVANJE
obstoječe iz 4 sob, suho, v Ljubljani, išče mirna stranka brez otrok takoj. Pism. ponudbe na upravo lista pod šifro: »Plačam dobro« št. 227.

KUPIM
smrekovih okroglic
1 m dolžine, od 10 cm naprej, olupljene. Ponudbe upravi »Slovenca« pod: »Celulozni les« štev. 223.

Zelo dobro vpeljana in izvrstno vspevajoča
gostilna v Mariboru
se radi bolezni lastnika takoj proda ali odda v najem. Samo resni reflektanti z gotovino naj naj se obrnejo na Oglasni zavod Kovačič, Maribor Slomškov trg 16. 194

Družinska hišica
majhna, z vrtom, v bližini mesta, se poceni proda. Ponudbe pod značko »Takoj« na upravo lista.

PERJE!
kokošje, purje, račje, gosje in gosji PUH, prodaja in razpošilja po najnižji ceni
E. VAJDA
Čakovec, Medjimurje

Francoščino in nemščino
poučuje temeljito diplom. učiteljica. - Ponudbe na upravo pod: »Bouvard«.

IZGUBILA SE JE
od Sv. Petra ceste po mestu na izprehodu zlata broša s 3 briljanti. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi v upravi »Slovenca«. 199

DRVA - ČEBIN
Wolfova ulica 1/II. — Telefon 56

ŠTAMPILJE
T. RABIČ
Ljubljana
KOLODVORSKA UL. 26

ALOJZIJ BERNIK
Škofja Loka 54, priporoča veliko zalogo roženih
GLAVNIKOV
Lastna izdelovalnica. Dobro blago, cene zmerne.

Poravnajte naročnino!

Krojaški VAJENEC,
ki se je že eno leto ali dalj kje učil, se sprejme takoj v konfekciji pri L. REBOLJ — KRANJ.

Kuhinjsko emajlirano
posodo
vseh vrst in dr. potrebščine, dobite najceneje pri tvrdki: A. VICEL, Maribor, Glavni trg št. 5.

Vrtnarja
oženjenega, ki mu žena pomaga, za ca. 1 oral vrta, 1 rastlinjak in eno silnico, sprejme Uprava kn.-šk. posestev Slovenski log (Betnava), p. Maribor. - Ponudbe s stavljenimi pogoji je poslati na upravo posestva. Nastop event. takoj. 200

Kontoristinja
se sprejme za trg. pisarno, katera bo vešča strojepisja, slovenskega ter nemškega jezika v govoru in pisavi. - Reflektira se na lepo, lahko čitljivo pisavo. Lastnoročno pisane ponudbe v obeh jezikih naj se pošlje do 18. januarja na upravo lista pod šifro »Stalna služba Ljubljana«.

Pridna in poštena SOBARICA išče mesta za takoj v trgov. hiši v Ljubljani. Ponudbe upravi lista pod »Trajna služba«.

POHIŠTVO
moderno, vsakovrstno po najnižjih cenah, tudi na obroke, nudim in vabim na ogled. - MATIJA ANDLOVIC, zaloga pohištva - Ljubljana, Vidovdanska, Celje: Krekov trg.

Kdo da več
za priporočilo svoje tvrdke ali podjetja v kakem časopisu, kakor bi bilo to v skladu z uspehom, ki ga je dosegla reklama, naj bo uverjen, da je temu ponajveč vzrok napačno izbran način reklame. Zato je neobhodno potrebno, da se vsak trgovec ali obrtnik, pa tudi vsakdo, ki kaj kupuje ali prodaja, obrne poprej na upravo našega dnevnika in zahteva podrobnih pojasnil in proračun. Stranka si pri tem prihrani trud in stroške in se obvaruje češče večje škode.

Potrtim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem tužno vest, da je naša iskreno ljubljena mama, stara mama, gospa

Ana Globočnik

rojena in vdovela **POLLAK posestnica**

dne 9. januarja 1926 ob 1/4 12 uri ponoči, v 73. letu, po dolgi mučni bolezni mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb se vrši v torek 12. januarja 1926 ob 10 uri zjutraj iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Drago pokojnico priporočamo v blag spomin.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi v Tržiču.

TRŽIČ, dne 9. januarja 1926.

Josef Pollak, Karol, Tone, Franc Globočnik sinovi
Dora Sommer roj. Pollak, Ana Globočnik, Helena Miklitsch roj. Globočnik, Fina Mally roj. Globočnik hčere
Karol Miklitsch. Ivan Mally zeta
Ivanka Globočnik roj. Primožič, Poldka Globočnik roj. Volčič sinahi
Mara, Boris, Ervin, Ana, Fric, Oton, Franci, Frici, Herta, Karol, Mira, Janezek, Majda, Jožek, Jankica, Nadica, Franci vnuki in vnukinje
Karol Pollak brat. M. Ana Pollak, Ida Mally roj. Pollak, Iza Posch roj. Pollak sestri.

Zahvala

Za mnogobrojne dokaze iskrenega sočutja ob smrti našega ljubljenega

IVANA KNEZA

kakor tudi za počastilo rajnkega z udeležbo na njegovi zadnji poti ter posebno cenj. gospodom pevcem in anonimnim darovateljem vencev se iskreno zahvaljuje

rodbina Knezova

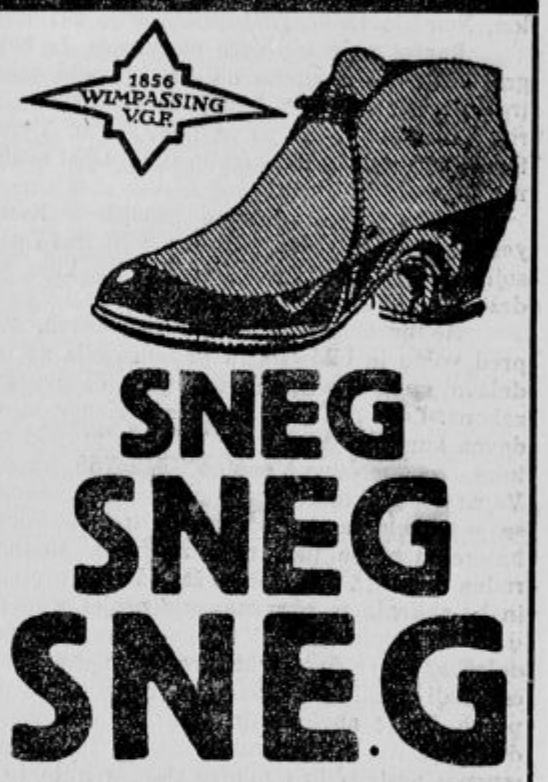

SNEG SNEG SNEG

Kupite še danes **čevlje za sneg**
„WIMPASSING“
Pazite na varstveno znamko!

IVANKA RASP naznanja v svojem in v imenu svojega brata JOSIPA, da je Vsemogočni poklical k Sebi njeno ljubljeno teto, gospodično

Ivano Cunder

danes zjutraj, previdena s tolažili svete vere. — Pogreb bo v sredo, 13. januarja, ob 2 popoldne iz hiše žalosti, Kolodvorska ulica štev. 5.

Ljubljana, dne 11. januarja 1926.

Zahvala

Vsem tistim, ki so se udeležili pogreba našega ljubljenega strica, gospoda

ANTONA PRAPROTNIKA

izrekamo najiskrenejšo zahvalo. Posebno pa se zahvaljujemo gosp. svetniku dr. Jelovšku za njegovo večletno zdravniško pomoč, prečast. duhovščini, gg. pevcem, gg. uradnikom in gasilcem, ter sploh vsem, ki so ga v tako častnem številu spremili k večnem počitku.

Radovljica, 10. januarja 1926.

Rodbina Božič.

Zahvala. V globoki žalosti vsled smrti mojega nad vse ljubljenega in nepozabnega soproga, g.

Antona Komatarja

posestnika in lastnika valjčnega mlina in žag v Škofji Loki

izrekam tem potom najprisrčnejšo zahvalo vsem, ki so mi bodisi ustmeno ali pismeno izrazili svoje sočutje. — Zlasti se zahvaljujem častiti duhovščini in oo. kapucinom, mest. obč. odboru, gasilnima društvoma v Škofji Loki in Stari Loki, tuk. Sokolskemu društvu in deputaciji Orjune, br. Horvatu za ginljivi nagrobni govor, pevcem za v srce segajoče žalostinke, darovateljem vencev in šopkov ter vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovem zadnjem potu.

Škofja Loka, dne 10. januarja 1926.

Anica Komatar.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karol Čeč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec. Urednik: Franc Terseglav